

ROMAN

No

13

Sonja Henie,
Norramaa maailmameister uisutamises, esines
Oslos kergejõustiku alal.

KIRJASTUS-OSAÜHISUS "ARENG"
TALLINN, 1931. A. X. AASTAKÄIK.

ROMAAN Nr. 13

SISU:

Bernt Lie: Sunniva.
 Ernst Zahn: St. Gotthardt.
 O. Grossschmidt: Jaanipäeval.
 Edvard Velle-Strand: Maa.
 Evald Banse: Vahetuskaup.
 Jewgeni Petrof: Büroo päike.
 Carel Burbach: Maud.
 Frank Argus: Armastus.
 Maurice Dekobra: Suurvürsti kihlvedu.
 P. Grünfeldt: Suvel.
 Otto Hermann: Salavörgud.
 Tõtt ja nalja.

„Romaan'i“

tellimishinnad 1931. a.:

12 kuud (24 nr-t)	Kr.	7.50
9 „ (18 „)	„	6.—
6 „ (12 „)	„	4.—
3 „ (6 „)	„	2.—
2 „ (4 „)	„	1.50
1 „ (2 „)	„	—80
Üksiknumber	„	—40

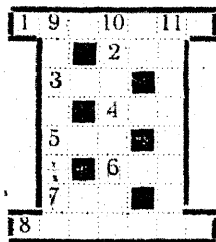
„ROMAAN'i“ talitus

Tallinn, Müürivahe, 16. Tel. (2)12-53.

Ristsõnade mõistatus.

Nr. 13 (223)

Seadnud Em. Gutmann.

Lahendus ilmub Romaan Nr. 17 (227).

Vasakult paremale:

1. Üks inimeste halbade omadustest.
2. Häda appihüüe laevadelt hukkumise puhul.
3. Kevade esimene kuu.
4. Valgustab maad öösel.
5. Madal koht, kuhu kogunud vesi.
6. Mitte halb.
7. Lõuna-Ameerika Ühendatud riigid.
8. Peab valitsema igas tegevuses.

Ült alla.

9. Ülim tunne maailmas.
10. Kus nähakse kõik paremini.
11. Mida ei taheta heameelega uskuda.

Ameerika pesumaja

keemiline puhastus.

Müürivahe 21, kõnetraat 205-97.

Tehnika 1.

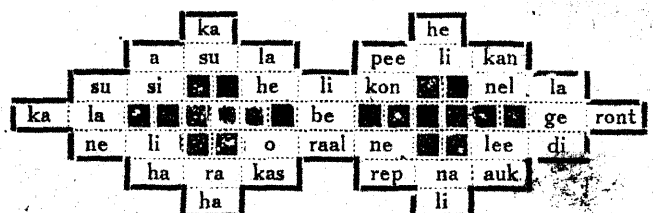
Pesumaja tarvitajaskonna soovil oleme avanud pesu vastuvõtmisekoha

Tehnika tänav nr. 1.

Esimese järgu töö. Hinnad odavad. Lügupidamisega M. Krupkin.

Lahendus

Nr. 9 (219)

Romaan

Nr. 13 (223)

Juuli 1931

X. aastakäik.

Sunniva.

Norra kirjaniku **Bernt Lie** romaan.

1

Kalurihütid lahe kaldal on kinni ja vaiksed, ja nende õlgkatuste all on kõik mägamas.

Viletsad, väikesed kased, mis purunenud aknaruute ja vildakaid uksi vaid vaevalt katavad, unistavad, nagu oleksid nad sama rikkad kui nende päikesekullas ja vetepinjal värisevad peegelpildid.

Ritvadel ja teivastel ripuvad kalavõrgud, rasked ja tilkudes soolasest mereveest, pärast päevast askeldamist. Paadid vettevisatud ankrutega ja maaletõmmatud nõõridega, kulunud plankudega ja vigastatud aeruplokkidega hällivad voogudel ja õine pehme, unelev päikesevalgus laotab oma kuldloori mudale ja mustusele ja päevasele askeldamisele.

Ja kajakad uinuvad lahes. — —

Kui kõik päevahääled vaikivad, kõik virgad käed puhkavad ja tuhanded usinad mõtted suveõises rahus unelevad, siis avanevad looduse keelepaelad ja puuladvad hakkavad kõrgel tuule käes kõnelema.

Ja laht avab oma käevarred merevoogudele. Väljast lageda Jäämere tormist ja metsikust möllust veerevad nad lahte, murruvad kaljudel ja vahutavad käärides, ja vulisevates, päikesepaistelistes joontes libisevad viimaks mere murtud kangelased läbi fjordi vaiksesse lahte, milles peegeldub kaskede pärg, suudlevad valget randa ja taganevad siis jälle viivitades.

Ja selle õise kohtamise juures on ranna kaljud valvel, tummalt ja truustüdamliselt, nagu sõdurid reas. — —

Keset sinavat fjordi seisab väike saar. Maalt vaadatuna ripub ta nagu tume pilv taeva vahel üleval ja taeva vahel all vabisevas veepeeglis.

Aga kui sa temal viibid ja istud hallil,

siledal Iramäel, siis tunned enese viibivat nagu muinasjutumaal; tema terastunud puusade vastu sulisevad vood imeliku pehmusega, sisistavad ja sulistavad tuhataastasest sõprusest, — meri sirab nagu kullastsärav taevateel läbi fjordisuu, puuladvad tantsivad metsikus reas horitsondi all, ja põhjas seisab päike, leekivana, keskööpunasena, sügavsiravas paistes; see on joonte, värvide ja suurepärase hiilguse võitlus — — — ja sina ise istud hallil kaljul nagu tolmuterakene ääretumas lõpmatuses. — — —

Üles kõrgele, kõrgele tõuseb sinu mõte igavese suuruse poole, mis temale siin vastu astub, kaugele, kaugele tungivad su unistused kaugele värvikujude poole, — võib olla liig kaugele sinu viletsa, lühinägelise inimpilgu jaoks, kui sulle fjordis vastu ei oleks tulnud merevood ja kui nad sulle ei oleks laulnud oma laulu, kuna nad väljast tormimöllust ja voogude kohinast libisevad igatsetud lahte rahu leidma, rahu otsima.

Sest kõigest kannatlikkusest kõneleb mere laul. — — —

Seda kõike tahtis ta maalida!

Hiiiglasuurele lõuendile tahtis ta seda võluda, elavalt ja ilusalt, ümbritsetud kuldraamist!

Maaler Jaan Högh seisis turistideauriku lael ja vahtis välja. Mida kaugemale suur, raske laev fjordi sõitis, seda võimukamalt avanes pilt ta silmadele; ta terve olemus oli sellest täidetud nagu orelimürinast.

Ja üks—kaks—kolm oli ta laevalaelt läinud ning viibis mõni minut hiljem kõige oma varandusega all kaluripaadis, mis vaheteki luugi all seisis, — vana Peeter Martini suureks imestuseks, kes stewardiga parajasti kalahindade asjus läbirääkimisi pidas.

Aga üleval laevalael, kus kõik suurt

kesköö-vaimustust tundsid, valitses suur ärevus, ja kõigis maailma keeltes hüüti temale üle laevaääre kurvvalt ning etteheitvalt, mis temaga äkki ometi on olnud. Kuhu ta minevat. Nad ei tahtnud temast heameelega ilma jääda, sest kenast maalrist! Messingvõretagune otse kubises neist, nii et temale paadis silmapilk inetu mõte tuli, see kõik tuletavat temale meelde ahvimaja looma-aias. Ta noogutas ja hüüdis naljatades üles:

„Rahustuge, härra parun! Külasthan teid Berliinis varsti ja toon teile selle kõik kaasa — vaadake, kõik, kõik selle!“

Ja ta laotas käed laiali, nagu oleks ta tahtnud kogu maastikku hõlma võtta.

„Ah, madame, ne pleurez pas! On revient toujours à ses premiers amours!“

Ja ta pani galandilt käe südamele, nii et vanapooles, päevitanud prantslanna oma suguvendade poole õnnelikult pead noogutas.

Agaga kui väike, punapõsine hollandi plika alt laevaruumist kogu salongi pooleldi ja täiesti närtsinud lillekimpudega ilmus, tõusis juubel võrratuks, ja rooside vihma alt, taskurätikute lehvides, kõigis keeltes hüütud hüttete saatel kaugenes noor maaler Peeter Martini poolkõdunenud paadis.

Pikkamisi hakkas aurik jälle liikuma ja kadus lähema neeme taha.

Väsinud jumalagajätmisest ja kibara keerutamisest, vajus Jaan Högh kõigi oma asjade, kohvrite ja kastide vahele pingile. Mõned närtsinud roosid ujusid veel vees. Ta püüdis ühe neist kinni ja nõjatas tagasi. See oli nagu õnnistus võiduks, see lillevihm ja vaimustus seal üleval, — tema ise aga nagu noor Jason paadis — —

„Kuhu tahate minna?“ küsis Peeter Martin.

„Tatan sõita Kolchisi!“

„Aga seda ei ole siin.“

„Mitte? Nii! Kes elab siis lahe kaldal tolles valges majas?“

„See on doktori maja.“

„Usud sa, kas ta võtab mind mõneks ööks oma juurde, see doktor?“

„Võimatu see ei oleks.“

„On tal suur perekord?“

„Oh ei, seal elab vaid tema ja väike Sunniva, tema tütar. Jah, ja siis veel neiud Gundestad, aga tema ei kuulu täiesti perekonda.“

„Ja proua?“

„Mis?“

„Doktori proua?“

„Oh armas Junal, see vaene on juba ammu surnud.“

„Noh, siis lase mu doktori maja juures maale.“

Kuna Peeter Martin viivitas ja mõtiskles, millise mehe ta enesele õieti paati saanud, paistis, nagu oleks Jaan Högh nagu muutunud tusasemaks. Istumine paadipingil oli õige ebamugav ja ta kartis, et saab paadipõhjas seisvast veest märjad jalad. — Õieti oli see ju suur lollus, et laevamugavusest lahkus.

Roosid ujusid vees ringi ja kusagil nurgas seisis isegi ühe lillekimbu manshett — oh ei, kõige parem oli ometi laevalt lahkuda! Ta oli selgesti märganud, ja kahtlemata pisut haledate tunnetega, et mustade silmadega mademoiselle Antoinette, pettumusest ja meelepahast kahvatu, teiste juubelist laevas oli eemale hoidnud.

See oli — võtaks pagan, jah! — sel reisil juba kolmas selline lugu, ja ta oli ometi igakord, nüüd ja endistel reisidel, enesele vandunud, et sel lõpp peab olema!

Jah, aga mis peab tegema, kui neiud tingimata tahavad armuda? Mademoiselle Antoinette'iga oli ka asi otse pöörane olnud, — ja tema oli keskpäikese kiirte all mänginud naiivselt entusiastlikku kunstnikuhinge!

„Õnn veel, et eluga pääsin. Viimaks oleks ta mind veel sundinud enesega abielluma!“

Ta seadis enese nii mugavalt kui võimalik istuma, tõstis silmad üles taeva poole ja sumistas:

„Anna, kaunis nagu meri, ilus nagu piim ja veri, minu veini maitse sa — see su paneb hõõguma.“

Istu minu põlve peale, koht see lapsele nii heale, võta klaas üks mul neid vaid joo mu veini sedamaid!“

Peeter Martin sõudis mõne tugeva korra ja juhtis paadi lahte, nii et Jaan Högh oma unistustest ärkas.

Poolel teel seisis doktori maandumissild rohekalt-siraval mudasel postistikul ja otsekohe selle vastas valgekclubjatud maja, mis sel varajasel hommikutunnil alles vaikne ja kinnine. Eemalt kajas ärkava elu kaja, partide prääksumine ja uniste kajakate kurisemine. Sügavas, vaikselt vees peegeldus kaasik.

Peeter Martin pani aerud käest ja paat libises hääletult edasi. Äkki valdas Jaan Högh helevus, nagu viibiks ta kirikus, ja

kui paat vastu silda pörkas, kohkus ta ja osutas Peeter Martinile, et ta vaikiks. Siis tõusis ta pikkamisi, ulatas pakid ettevaatlikult maale ja sosistas, et mitte segada vaikust.

Peeter Martin läks ees, Jaan Högh järgnes temale mäest üles.

„Vait! Ei, mitte koputada! Siin on sulle sõidu eest raha ja tänu ka! Ei, ei, mine aga, vanamees, ootan siin, kuni inimesed majas ärkavad!“

„Oh, doktor tunneb ja teab juba, et teda igal ajal äratatakse!“

„Jah, hea küll, aga nüüd aitan ma ennast ise. Jumalaga, vanamees!“

Nõnda lahkus Peeter Martin ja oli varsti kadunud oma paadiga ja piirituma uudishimuga.

Aia najale nõjatades — maja ees seisis aiakene levkojedega, mis hommikukastes võrtsikalt lõhnasid — istus Jaan Högh maha. Rohi oli nii pehme ja, vaibakimp pea all, oli hea pikutada. Maa aga oli küllalt nii kõva, et uinumist karta polnud.

Rannas oli ärganud üks kajakas, kes nüüd ruttu edasi ja tagasi lendas, kuni ta kadus, tema ja ta valge peegelpilt vees. Mäeseinad seisis lahe kaldal mustalt ja kasatega kaetult, lahe vesi oli sinine. Mitu lindu järgnesid esimesele, kõik valjult tiibu plakutades välja fjordile lennates, kus neil kogu meri ees ja kogu teavas pea kohal seisis.

Kirjeldamata vaikus valitses siin kaugel maailmast, siin võluval muinasjutumaal, kuhu, nagu paistis, veel kellegi sureliku jalg polnud saanud — ja Jaan Högh naeratas, heitis pikali ja vajus unistusse, mis viisid teda maale, mis seisab idapool päikest ja läänepool kuud. — — —

Jah, kas ta siis tõesti oli maganud?

Päike paistis temale silma, nii et ta nad avas ja kohmetult ringi vaatas.

Tema ees seisis, nagu isikuks muutunud küsimusemärk, ühe neiu kaju poolpikas kleidis, allarippuvate kätega, kes peaaegu oleks tahtnud plehka panna. Ühes käes kõlbus tal ämber, aga Jaan Högh nägi kohe, et see käsi oli valge ja kandis siravat sõrmust. Varrukad olid tal üles pöördud. Muidu nägi ta veel vaid kaht suurt musta silma, mis kuldlokkide raamist temale tarretult otsa vahtisid.

„Aa — tere hommikust — mi — mina.“

„Doktor pole kodus, ei tule ka enne lõunat lagasi.“

„Jah, vabandage, mu preili — mi — mina —“

Jaan Högh tõusis ja sai õnnelikult mõne kummardusega hakkama.

„Sa oled küll vist kogu öö siin armetult maganud? Kõige parem oleks, sa tuleksid tuppa ja heidaksid voodisse.“

Aa, see arvab vististi, et olen vainult nõder! mõtles Jaan Högh, kes ajajooksul asjaolust ülevaate sai, samuti teadvusele jõudis kena väikese neiukses suhtes, kes näis olevat pisut pikkade kätega ja puusadest ning rinnast pe.n, kuna ta tema ees tähtsalt seisis ja teda oma doktoritütre seisukohalt silmitses.

„Kuule, väike sõbranna, oled sa doktori tütar?“

„Jah.“

„Siis arvatavasti see, kelle nimi on Sunniva?“

„Jah.“

„Tahan sulle ütelda, et olen maaler ja tahaksin heameelega luba siin maalida tohtida.“

„Ei, tänan, lasksime maja alles kevadel värvida.“

„Oh ei, mitte nii maalida! Olen kunstmaaler, maastikumaaler; mu nimi on Jaan Högh ja ma tahaksin heameelega seda siin maalida; kas said aru?“

Ta osutas üle maastiku.

„Aa, selline maaler oled sa? Nii umbes Raphael ja Rembrandt?“

„Oo,“ — Jaan naeratas üllatatult — „jah, selline!“

„Oh, siis on see väga huvitav, et siia tulid! Oskad sa seda tõesti? — Oh ei, sa tahad mind nõögata!“

„Ei, ei, küll saad seda ise näha!“

Ta kobas vaibapakki ja otsis oma kavanditeraamatu välja. Kohe istus Sunniva ta kõrval ja silmitses jooniseid vahetpidamata imestades ja kilgates.

Högh pööras lehti, jutustas ja seletas, ja mida suuremaks neiu imestus kasvas, seda lähemale nihkus ta maalrile, pani oma käevare ta õlale ja kummardas kärsitult raamatu kohale, küsides ja imestades.

„Ei, mõtelge ometi, elav maaler!“

Högh lehitses ja lehitses, enam ja enam võlutuna neiu sammetpehmest nahast, kenast kõrvast ja heledatest kräsujuustest. Neiu kaelal olid nii peened jooned ja ta pooleldi väljalõigatud kleit seisis ta noorel rinnal nii pingul — Sunniva jutustas ja imestas, imestas ja kummardas joonistuste kohale — ja enne veel kui seda ise märkas, oli Högh ta kaela suudelnud!

Neiu kähvas püsti, veri voolas talle näkku

ja ta mustad silmad vahtisid temale kohkudes otsa.

Högh vaid naeratas.

„Noh, laps?“

„Ma usun, sa suudlesid — häbi!“

Ta häääl lämbus; ta pööras kanna pealt ümber, võttis ämbri ja läks minema.

„Ei, ei, armas väike Sunniva, nii pahasti ma seda ei mõelnud! Ära ole pahane, tule aga ja vaata edasi!“

Sunniva pööras ja hakkas valjusti naerma.

„Noh, oled mulle küll paras!“

Aga kaks pisarat värisesid veel ta põskedel. Ta kuivatas nad ruttu ja oli kui laps, kes imestab, kui näeb oma väikesteid käsi veristena, ilma et ta teaks, kust ta need haavad sai.

„Tule, tule, Sunniva! Vaata, siin on parajasti nii ilus daam!“

„Kas usud, et mul selleks aega on?“

„Noh?“

„Sa tahad siis siia jääda ja meil maalida — kas kaua?“

„Jah, see tähendab —“

„Ja kogu öö istusid sa siin? Läheme kohe tuppa neiu Gundestadi juurde — tule!“

Neiu läks ees, ämbrit käes kõlgutades, ja Jaan Högh läks temale viivitades ja vaibapambu rihma käes hoides maja poole järele.

Maja oli suur ja kahekordne ja hulga väikeste akendega. Peaukse ees oli — nähtavasti hiljem ehitatuna — kena veranda, mida helerohelised humalavarred ümbritsesid. Kahel pool treppi kasvasid kaks vana pihlakat, mille ladvad katuse kohal kokku puutusid.

„Palun siia sisse tulla!“ ütles Sunniva ja jäi tema ette kniksu tehes seisma. Siis hüüdis ta tuppa: „Tädi Gundel!“

Toast ilmus väike kuivetu daam, kel must pitsitanu peas, pitsikrae ümber ja igal pool mujalgi pitsid, kuhu neid aga võimalik oli asetada. Sunniva võttis esitluse oma peale ja tutvustas neiu Gundestadile üleoleva asjatundlikkusega seisukorra.

„Olge nii lahke, härra maaler! Kui lepite, siis on võõrastetuba kohe korras ja doktorit oodatakse lõunaks tagasi. Palun, siia! Oh ei — palun härrat treppi mööda ees minna, jah, jah.“

Nõnda saadeti Jaan Högh suurde, valgesse ärklituppa, millel kolm puhtakstehtud akent ja valgeksküritud põrand. Katus laskus kahelt poolt alla ja ühe seina ääres seisis suur taevasäng lillalise esriidiga.

Ah, siin lõi temale vastu värske, õrn kaselehtede ja lillede lõhn nagu lahke külla-

kutse. Nimelt oli ahju ümbrus ehitud kas kedega ja lilled vaatasid aknast sisse.

Jaan Högh tänas ja ütles, tema ei olla sugugi väsinud, kuna ta all aia ääres toredasti maganud. Kui ta aga oma asjad üles saaks ja ennast riietada võiks, siis olevat ta rahul — suur tänu! Ja vististi olla küll võimalik siin lähikonnas korterit saada. Sest kaugemal lähe ääres olla ta ju mitu maja näinud — — ?

Korterit? No jah, siin võivad kõige paremat nõu anda doktor, niipea kui ta koju jõuab.

Neiu Gundestad lahkus, ja neidude mõnekordse tuleku ja mineku järele seisis kohvid, pesuvesi, suur käterätik jne. toas. Jaan Högh jäi üksipäinis, ajas riided seljast ja tegi oma oleku mugavaks. Kui ta enese sirgu ajas ja pisut üles kargas, ulatas ta käsi parajasti lakke.

Hoplaa! Hei, hopp!

Ta kordas seda eksperimenti mitu korda. Nii hea oli ennast vabalt liigutada.

Siis vaatas ta välja. Kaugele fjordile ulatas ta vaade — suurepärane! Roosid lõhnasid, üks armsamini kui teine.

Siis silmitses ta voodit, mille esriide taha olid kuhjas asetatud vaibad, mis mugavale unele meelitasid.

Ah, kui võiks siia jääda ja siis öösel välja kääridesse minna ning seal maalida —!

Noh, esialgul pea pesukaussi pista ja vamniga üle turja tõmmata — aa — jääkülmal nirises vesi tal üle selja alla!

— — —

Lõunaajal pööras doktoripaati neemenina tagant lahese ja punaseristi lipp lehvis päikase käes punaselt ja valgelt. Paadipeeras istus doktor ja vahtis teravasti üles maja poole, imestades, kuhu täna küll Sunniva jäi; ta pidi teda ju ammu olema näinud!

Paat jõudis maandumissilla äärde ja doktor läks omakäsitaskuga ja raske mantliga üles. Aga Sunnivat polnud ikka veel näha!

Üleval käigus jäi ta seisma; seal kõlas ju naer võõrastetoast — võõras mehehäääl?

Doktor läks trepist tasakesi üles, ja praokile ukse kaudu avanes temale väga kummaline vaade: keset tuba oli kaks lauda üksteise peale pandud ja ülemisel laual pikutas keegi noor mees seliti, nina püsti, käes polett ja pinsel, millega ta lakke maalib amorette, kuna Sunniva ja mõistlik neiu Gundestad alumist lauda käte ja jalgadega kinni hoidsid.

„Vaadake ette, neiu Gundestad,“ hüüdis mees üleval, „nüüd suundan ma Aamori noole otse teile; vaadake, et te ei ehmata, sest kui ma kukun, siis kukun teile otse-teed pähe!“

Samal hetkel tegi neiu Gundestad äkilise nõksu — ja halloo! — praginal libises ülemine laud üle alumise ääre ja Jaan Högh kukkus, pea ees, käte ja jalgadega vibutades, maha — kahmas aga kukkudes veel õigel ajal alumise laua äärest kinni, viskas hundiratta ja seisis sirgesti, heledad püksid jalas, sametjakk seljas, põsed punased ja lust silmis — doktori ees, kes kohkudes oli tuppä karanud, niipea kui neiu Gundestadi eksituse tagajärjel katastroof oli tekkima hakanud.

Sunniva lendas doktorile kaela, aga neiu Gundestad puges häbelikult toast välja, kuna Sunniva elavalt ja hingetult hakkas seletust andma.

„Jah,“ ütles viimaks Jaan Högh, „ja siis näis mulle, et härra doktori amoretid pisut viletsad olid, ja selle peale —“

„Hea küll,“ ütles doktor naeratades, „pean teie kohe kinni ja annan teile ülesande, kui selle vastu võtate!“

„Olen valmis!“

„Teie toote elu minu majajumalustesse ja tasuks selle eest annan teile korteri ning kosti, kuni teile elu meil meeldib. — Olete nõus?“

Sunniva rippus doktori käevarre küljes ja vaatas Jaan Höghile särasilmil otsa.

„Aga, härra doktor, see on ju suurepä-rane!“

Ja Jaan Högh sirutas ülevoolava rõõmuga oma mõlemad käed välja — ühe doktorile, teise Sunnivale, ja kui doktor oma kätt ruttu ei oleks tagasi tõmmanud, ta oleks mõlemaga ringi tantsinud! Päike paistis nii soojalt tuppä, lilled lõhnasid, ja need kaks inimeselast naeratasid temale nii väga lahkesti vastu! Aga kumbki neist ometi omal kombel ja kohepaistis silma, kui vähe nad üksteisele sarnased olid, isa ja tütar — tütar oma säravate mustade silmadega muidu nii helkjas näos, kuldjuukseline, väike ja elav, — isa suur, tõmmu ja vaikse hõrdusega sügavsinistes silmades.

Ja kui Jaan Högh öösel udusulgedest pehmes voodis lamas, oma väsinud kehaliik-meid mugavalt sirutades pärast kahekuümne-neljatunnilist väsimust, sai talle selgeks, et doktor õieti mõnele vanale õilsale esi-vanemapildile sarnanes. Puudus vaid pitsi-kræ ümmarguse kaela ümber ja võnkuvad jaanalinnusuled kõrge, selge otsaesise ning

mustade juuste kohal. Temal ovaalsel, peenel näol seisis midagi nagu kaugest minevikust, midagi härda loobumist, ja ta silmad vaatasid nii rahulikult — nii, nagu ripuks mees seinal ja silmitseks hilisemate sugude elu, juba ammu valmis olles ise oma eluga.

Ja kogu ümbrus sobis selleks, elutuba all oma kõrgete toolidega, massiivsete tam-memööblitega ja pehmete vaipadega, isegi vana raske burgunder, mille ta alt keldrist tõi, ja sügav, pisut vanamoeline, aga täis kunstitundmist jutt, mida ta vestluse jook-sul ilmutas.

Ja Sunniva!

Nagu kala vees aeles ta päikesepaistsel suvepäeval! Kui mustad olid ta silmad ja kui säravad! Võluv laps! Jah, kas oli ta alles laps? Ah jah, võluv, naiivne, imes-tav laps.

Mugavalt sirutas ta, pühendas mademoi-selle Antoinette'ile veel osavõtliku ohke ja jäi magama. Udusulgedega täidetud padi seisis ta pea ümber kui suur silmaklapp, õigemini kui paar inglitiiba, kuna ta ise kivina magas.

All toas oli verandauks lahti ja tubaka-suits lehvis sealt pilvedena välja.

Doktor jalutas edasi ja tagasi ning suit-setas oma sigari lõpuni, kuna Sunniva klaase ja karaffe ära koristas ja neiu Gun-destad lauavaibad ja tikandused pahupidi pööras, sest päike paistis hommikute siia sisse ja pleekis kõik liiasti ära, kuidas dok-tor temale seda pea iga õhtu korrapärast meele tuletas.

„Kena noormees,“ ütles doktor kolmat korda; ja varsti selle peale veel kord: „Kena mees!“

Ta seisis verandalävel ja vahtis mõtisk-ledes välja.

Sunniva astus tema juurde ja võttis ta käevangust kinni; nii jäid nad lahtise ukse vahele seisma.

„Kas sa usud, isa, et ta on suur maaler?“

„Jah, kui ta nii hästi oskab maalida kui sellest rääkida, siis on ta tõesti tõsine maaler!“

„Ah, sellist asja ei ole ma veel näinud, isa! Mõttele ometi, et selline suur mees just siia, meile pidi tulema! Oi, kuidas ta rää-kis! Oli, nagu oleksid lugenud mõnda hu-vitavat raamatut, ainult veel huvitavamalt! Mulle näib, igast sõnast võiks midagi uut õppida! Eks ole nii, isa?“

„Noh, mitte nii kuumaks minna, süda-

mekene! Ei tohi ennast kohe nii kaasa kiskuda lasta!"

„Jah, aga, isa —“

„Ja jah, kahtlemata on ta väga andekas noormees, aga enne on vaja temast kord midagi näha saada!"

„Mulle näib ka,“ ütles nüüd neiu Gundestad oma nurgast, „et ta oleks võinud olla pisut alandlikum, ja jah!"

„Alandlikum!" hüüdis Sunniva sügava meelepahaga, aga doktor katkestas ta kõne ja ütles enam oma ette:

„Noh, neiu Gundestad, me peame meeles pidama, et siin üleval vananeme, vanaks jääme. Teisiti ei või see ollagi. Aeg lendab kiiresti sellel, kes ei jõua kaasa minna. Pole parata!"

Tükike aega valitses toas vaikus. Neiu Gundestad ohkas, pani oma asjad kokku, käis mõne korra väljas ja ütles head ööd. Sunniva seisis veel isa kõrval, sügavas mõttes, toetades oma pead isa käevarrele.

„Isakene, leian, sa peaksid kord jälle reisile minema, peaksid tegema õige pika reisi välismaile.“

„Kuidas sa sellele tuled, armas laps?"

„Ja-a! See peaks sulle ometi suurepärane olema, kord aastate järele seda kõik jälle näha. Ja kuidas vaheajal küll kõik on muutunud! Eks sinagi leia, et Jaan Högh kõigest nii ilusasti oskas rääkida, Pariisist ja kõigest ilustast?"

Doktor naeratas oma ette ja silitas, mõtled kaugel, tütre pead, ilma, et oleks vastanud.

„Noh, pisut ennast täis oli ta selle juures küll, see on tõsi,“ jätkas Sunniva.

„Seda ei tohi meie nimetada ei ennasttäisolemiseks ega ka alandlikkuse puuduseks, laps. Minu maitse on kord vanamoe-line, tema aga on noor ja moodne. On ju loomulik, et kunst, milles mina liikusin, kui — — — kui elasin, temale on midagi kauget ja võõrast.“

„Jah, isa, aga sina, kes sa kõik veel nii hästi mõistad. Usun kindlasti, kui sa kord jälle siit välja pääseksid ja maailma näeksid — —“

„Vait, laps, mine nüüd magama!"

Aga ta ei lasknud Sunnivat lahti, hoidis oma käe tema juustel ja ütles viimaks:

„Oh ei, see poleks mulle hea. Ja nüüd head ööd, laps, Jumal õnnistagu sind!"

Ta suudles tütart. Siis võttis Sunniva kandelaua kirisevate klaasidega ning lahkus. Väljas istus ta köögilauale ja jäi mõttesse.

Ah, see'p see ju oli, et Jaan Högh teda oli suudelnud, ja seda oleks ta õieti pidanud isale ütlema.

Ja nii äkki — — ja just siin! Ta pani käe kuklasse juuste alla, kuna ta mõtiskledes kõõgiaknast välja vahtis.

Kajakad lendasid väljas ringi, luurates väikesi kalu vee all, lendasid pikalt, vaikselt, üksteisest mööda, alt ja pealt läbi, siia ja sinna, need vaiksed, valged linnud.

Oh ei, mistarvis jutustada? Maaler ei olnud sellega ju midagi paha mõelnud! Mõeldagu ometi, paha! Ahahhah!

Naerdes jooksis ta üles oma tuppa.

Aga veel kaua, kui majas juba kõik vaikseks jäänud, jalutas doktor toas edasi ja tagasi pehmel vaibal, kustunud sigar suus.

— — —

Juba vanast ajast saadik oli igal kaluril oma kindel püükoht olnud öösel: Esajas Ismaelil ühes kahe pojaga paremal pool väljas Swartnaespynteni ees ja Hans Joel-senil Mandskjaereti juures. Peeter Martini koht oli varem Fruskjaereti juures, aga sealt oli ta ära läinud õige kaugemale päikesepaistsele fjordile, kus ta paat tulises lõõsas hällus.

Fruskjaereti juures leidis küll veel kalu, isegi küllalt rikkalikult, aga seitsaadik kui Yttrevigeni Karelius siin kevadel oma paadi seitsme mehega kaotanud, ei tahtnud keegi enam Fruskjaereti juures võrke välja heita, sest et kalad seal inimeseliha söid!

Nii oli Peeter kaugemale põgenenud ja see ei olnud talle sugugi ebasoodne, kuna ta sel viisil kõik teenistuse omale sai, mille andis turistilaev, mis kaks korda nädalas fjordi sõitis; et aga Fruskjaereti oli poolel teel Swartnaesi ja Mandskjaereti vahel, siis oli varemini õseti merel palju mõnusaam olnud, sest siis võisid nad üksteist hütida ja aja järele ja kalapüügi õnne järele pärida. See oli nüüd võimatu, nüüd võis ainult kalu päikeses sädelemas näha, kui Peeter Martin nad paati tõmbas, ja ratta nagisemist kuulda, kui ta õnge tõmbas.

Mitte paremini ei käinud Peeter Martini käsi; ta oli nii vaimustatud laulusõber olnud, kuid nüüd, seitsaadik kui ta kaugel oli, kuulis ta vaevalt mõnikord mõne laulu erilisel venitatud toone.

(Järgneb).

Sankt Gotthard.

Helveetsia kirjanik **Ernst Zahn'i** romaan.

(Lõpp.)

Nii voogasid parved sisse ja välja. Ja olid viimaks kõik mööda sammunud. Viimase kannul läks kiriku-uks kinni. Nagu koorma alt vabanedes pööras munk altarile selja. Siis lähenes käärkambri varjust üks hiiliv kogu.

Sepp Peeter tuli lambitule valgusesse.

Mungast oli tuksatus läbi jooksnud. Ta pilk libises armilise mehe hirmsale näole ja ta huuled avanesid.

„Sina oled seda teinud?“ ütles ta.

Hirmus mees astus lähemale, ja sosistas surnule osutades:

„Tapa munk — oli tema ülesanne! Selle eest tabas teda minu nool! See oli minu esimene heategu!“

Õud vapustas paatrit. Äkki tuli talle meelde tund, mil ta oli näinud, kuidas sepp koera piinas. Äkiline kaastunne liigutas halastaja suurt hinge.

„Pihti, kadunu, ja ma tahan sulle suremist kergendada! See on kõik, mis ma sulle veel võin teha!“

„Mina ei ihka sinu heategu! — Tea, mis mind sinu juure ajas: Kui ma nägin seda seal langevat, seda, kellele ma oma viha kätte õpetasin, siis läks elu mulle läilaks. Ma viskan selle minema, munk! Vaata!“

Nagu hull jooksis ta ukse juure, viskas selle lahti ja näitas rahvale oma purustatud, verelaintest punast nägu.

Mehed olid vaikides oodanud munku, keda nad uskusid surnukeha juures palvetavat. Nüüd tabasid vihastlöömavad pilgud armilist meest, kes nii äkki oli kirikulävele ilmunud.

See aga kisendas pilkavalt ülestõstetud kätel:

„Kui sa surnust seal sees mälestust tahad, siis löika see minu hirmus näolapp kivi sisse. Seda olen ma sinu pärast ära teeninud. Mina olen sulle rohkem muhke löönud kui su oruvanem. Ma olen sind vihanud, sest et sa minu enese hulgast välja lükkasid! Mõtelge kadesilmale — teie kõik! Mina juhtisin teie piinaja kätt, mina — kes ta maha laskis!“

Ta ei mõnitanud rohkem. Nagu hundid tormasid mehed tema kallale; sajad rusikad kahmasid ta järele. Aga sepp kummardas ja pääsis. Ja keset rahvahulka naeris ta veel kord kõledasti.

„Hahaha! Sedagi ei luba ma, argpüksid,

et minu surnuks lööte! — Näete — kadunud on teie — rõõm!“

Välgukiirusega oli metsik mees noa võtnud kuue vahelt ja selle peani pistnud oma rinda.

Teda püüdvate meeste keskele kukkus ta maha. Sel hetkel ilmus munk kirikust.

„Rahu!“ käskis ta. Ta nägu oli valge.

Nagu nõiasõnal taganes rahvahulk vihatu laiba juurest, mida nad võimatus vihas olid jalgadega tallanud.

„Makstud on neile, kes on pattu teinud! Keegi ärgu teotagu laipa! — Vali omale oruvanem paremal tunnil, Urserni rahvas! Minge, mehed! Mina tahan surnuid matta!“

Tema auväärsus sundis vihaseid rahule. Nad taganesid, lahkusid ja läksid koju. Ainult kaheksa sulast jäid paatri juure.

Kui õhtutuul jahutades voogas üle tuliste kivide ja kõrbenud aasa, käskis ta neid surnuid õlale võtta. Nad viisid need üles oruvanema maja poole ja kaevasid päeva surevas valguses aasale, hallide müüride taha, kaks hauda.

Seal paigutasid nad oruvanema ta hukutaja kõrvale.

Sulased nurisesid, et mõrtsukas tapetu kõrvale asetati.

Siis vastas halastaja:

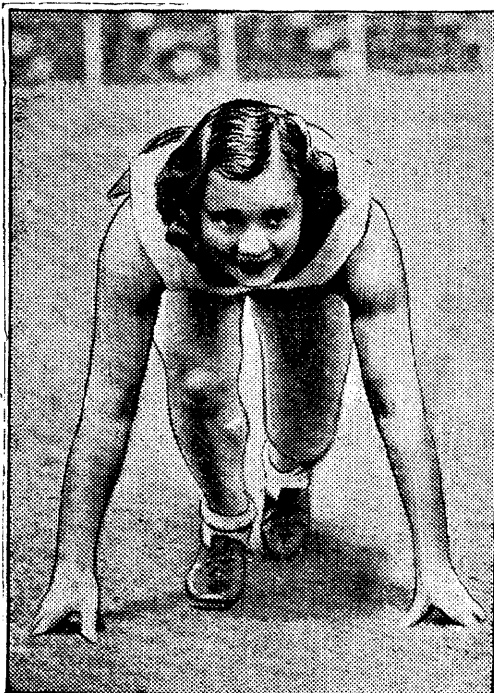
„Nad lähevad sama teed mööda õiglase Jumala trooni ette!“

14.

Ela hästi, Gottharda!

Suvi pidi lahkuma. Silmadega, mis kartusest ja igatsusest tuhmid, vaatas rahvas üles taeva poole, mida enam ükski pilv ei tahtnud tumestada ja mis juba mitu kuud jänutsevale maale oma õnnistavat märga andmast oli keeldunud. Pidi olema sügis, aga udud keesid alamal ja Ursernis põletas päike. Nagu oleks tulekahju orust üle käinud, nii põlenud olid aasad ja mäeküljed, ja harvas metsas kukkusid okkad. Kõrbeõhk puhus külades. Kuivanult tilkus Reuss nagu peen hõbetilkade niit alla orgu.

Schöllenenist tõusis kahvatu tont. Leekpalavail õil hiilis ta Andermati onnide juure, koputas külavanema maja uksele ja viibis seal külalisena hommikuuni. Kui ta lahkus, oli vanem äkilise palaviku kätte surnud. Nüüd aga hakkas surnu ringi rän-

Sonja Henie,

Norramaa maailmameister uisutamises, esines
Oslos kergejõustiku alal.

dama. Surmakell ei leidnud enam puhkust. Ja mehed ning naised kõndisid nagu needuse all. Siis lahkus halastaja oma tühjast mäemajast ning tuli koduotsituid vaatama. Ta algas võitlust surmaga. Ja rahvas hakkas kergemini hingama, nagu oleks mõni püha mees tema keskele tulnud.

Kui aasta kaheksas kuu algas, kadus taud, mis orgu laastanud, ja sada päästetut tänasid munka, kes oli jällegi üliinimlist võitlust pidanud haigusega. Rahutult ja nagu kaitstud iga väsimuse eest oli ta onnist onni rännanud, päeval ja öösel. Kuhu ta tuli, seal oli abi, ja kuhu ta astus, seal oli päästmine. Kõik kosus nagu ime läbi ta käe all. Kurtmist polnud Ursernis enam kuulda.

Nüüd sadas juba päevade kaupa vihma. Palavad aurud kadusid põhjatuule ees, mis suurte puhangute kaupa puhus Kuradoru kaljude vahelt. Viimased haiged paranesid. Ainult oruvanema majas kõikus üks noor neiu veel elu ja surma vahel.

Gottharda oli asetatud lese tuppa, mille aknad olid pöördud tasasema maa poole. Lesk valvas ta juures. Udud voogasid ümarmargustest akendest mööda ja rasked tilgad löid ühetooniliselt vastu klaasi.

Neiu palav pea puhkas voodi linal. Ta peened silmalaud olid kinni, aga ta ilusast näost käis vahetpidamatult üle tuikamine. Lokid ringlesid nagu kulddiadeem ta otsaesise ümber ja huuled liikusid, nagu tahaks ta tasaseid armastusesõnu sosistada. Üksisilmil vaatles vanem naine haige näomängu. Ta oli riietatud mustasse rõivasse ja udupäeva kahvatu valgus riivas ta lumivalgeks läinud juukseid.

Koja kivipõrandalt kostsid tasa astuvate sandaalide helid. Siis tuli tuppa munk.

Tema ei olnud enam endine. Ta oli jäänud kõhnemaks ja ta habemest piiratud nägu oli lohku langenud, aga ta pilgus loitis ikka veel sama sundiv tuli, pooleldi pehme, pooleldi tõsine, tuli, mis rahva südame paatrile oli võitnud. Ta lähenes voodile ja kummardas sügavale lamaja kohale, nagu kuulatades tema pikkamisi ühesuguseks muutuvat hingamist. Ta kulmud olid kibras ja sügavad jooned ta otsaesisel kõnelesid kurba lugu. —

Kui ta jälle sirgus, valgustas ta nägu hele rõõm. Sosistades pööras ta ema poole:

„Jook on mõjunud! Ta on päästetud!“

Lesk tõsis. Vaatas poja silmadesse ja ütles:

„Ma teadsin seda, mu tark poeg! Sa võitlesid võimsalt, ja — armastus on vägevam kui surm — sa kiskusid temalt ta ohvri!“

Paater vaatas põrandale. Siis liigutas enast neiu ja ajas enese voodis äkki pooleldi istukile.

„Pane oma käevars minu pea alla, mu härra! Tahaksin puhata julgelt!“ palus ta.

Munk viivitas hetke. Siis laskus ta voodi kõrvale ja pani oma käevarre voodisse. Neiu laskis oma pea sellele vajuda ja ohkas kergendatult ja nagu lunastatult. Siis jäi kõik tükiks ajaks vaht. Lesk seisis halastaja tooli taga ja vaatas viimastele majas, kelle saatust lahutatud oli igavesti.

Viimaks pööras Gottharda oma ilus ja kahvatuses läikiva näo oma kohale kummardanutele. Ta oli täiesti ärganud.

„Ma elan,“ ütles ta.

Munk lohutas: „Jah!“

„Miks ei lasknud sa mind surra!“

„Sest et sa oled noor ja kuulud elule!“

Neiule näis tulevat mõte. Palavasti ja säravalt tulid talle pisarad silma.

„Päätsid sa minu — enesele?“ kogeles ta.

Nüüd tõmbas munk oma käe tagasi ja hüüdis läbi hammaste meeleheitlikult: „Ei!“

Harda jäi üsna rahulikuks. Nagu oleks munk tema asemel haige, ütles ta temale:

„Mu härra, mispäraast lükkad sa minu enesest, kes ma sulle ustav olen? Oma koerad lased sa oma ukse ees lamada — minagi ei soovi muud! — Ja sa armastad minu lähedust! Salga seda tuhat korda — ma tean seda! — Härra, mispäraast põlgad sa minu ustavust?“

„Maga, Gottharda! Sa sonid!“ ütles Isidor.

Kibe naeratus mängles neiu huulte ümber. „Sa tead, et mul palavikku ei ole.“

„Mitte nii,“ ütles ema. „Kas sa siis oma öele ei ütlegi ela hästi?“

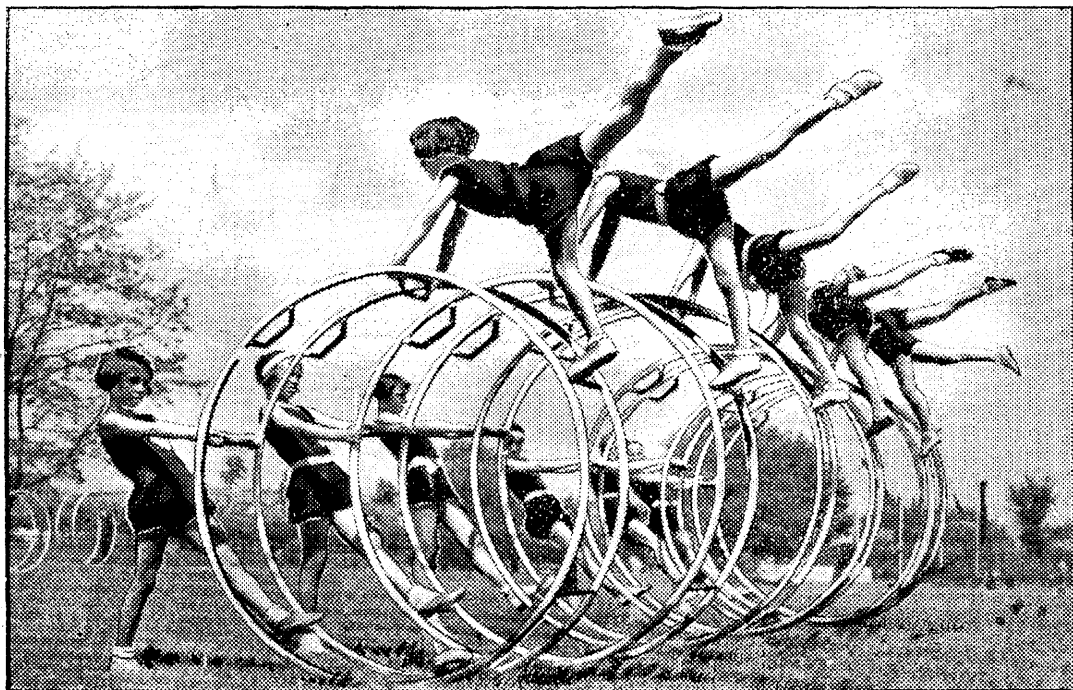
Isidori kehast käis tuksatus läbi. Veel kord astus ta päästetu voodi ette. Pikkajaks tõmbas ta neiu käe pisarsilmilt.

„Ela hästi, Gottharda!“

„Ole õnnistud, mu härra!“

Nüüd sammus munk toast välja. — —

Nädalate järele sai Gottharda terveks.

Salkkond noori nelusid harjutamas armastatud uuel spordiesemel suurel röönrattal.

Ja äkki hüüdis ta:

„Oled sa inimene, et sul võim on enese üle ja su südame sügava teadmise üle?“

Nüüd ütles lesk:

„Kõigest üle käib kohus! Kes sellest kinni peab, pärib elu krooni. Õpi rahul olema, tüdruk!“

Neiu vajus voodisse tagasi ja peitis oma pea sõnatumas valus patjadesse.

Paater tõusis.

„Minu töö on tehtud ja minu aeg möödunud. Hospiits vajab mind. Ma lähen mäele!“

Ta ulatas emale käe ja tahtis toast lahkuda. Tema selja tagant kostis nutt.

15.

S a n k t G o t t h a r d .

Raske mure käest pääsmise rahu heljus Urserni kohal. Oli sügis, ja siis tuli talv. Rahvas elas rahulikult päevast päeva ja mõtles Gotthardi mungale kui oma pühale mehele. See ei lahkunud enam varjumajast; aga tema juure ruttasid usurändajad perekaupa ja keegi ei läinud alla orgu tagasi, temast midagi heategu saamata.

Kui aasta uuenes, puistas lumi teerajad mägestikus täis. Munk Isidor ja ta sulased jäid hospiitsi vangi. Neli kuud kestis talve kare valitsus veel. Küll tungisid teetundjad

paatri elamuni läbi, aga kõik teised, suur hulk, pidid sealt eemale jääma.

Laviinide mürinas tuli mai. Mürin ja müdin mägestikus ei lõpnud. Aga viiendal mai päeval oli püha Gotthardi päev. Sellepärast valmistas kõik Urserni rahva hospiitsi küllastamisele. —

Pilved, valged, säravad, heljusid vahetpidamatult taeva all; vahetevahel tuli nähtavale taevas, siniselt ja kevadetkuulutavalt. Päikesenooled välkusid alla ja tabasid särades jäitunud seinu. Jää murdus. Tekkis murdumine, tungimine, tilkumine ja allikad löid lahti igal mäeküljel.

Gotthardi poole üles ronis suur rahvahulk. Rist, kantud musta peaga noortemeeste poolt, kõikus mäeleminajate eesotsas, sirades päikese käes. Ristikandjate kannul sammusid kolm halli preestrit pidurõivas: Zumi küla, Hospeni oru ja Andermati „härard.“ Neile järgnesid Urserni naised, nende ees mustas riides, pead nagu teistelgi paljad, lesk oruvanema proua ja Gottharda. Pika rongi lõpul järgnesid mehed. Kodukülla olid jäänud vaid vigased ja haiged.

Parv tõusis kõrgemale. Nad kõik käisid kaks kõrvustikku. Otse lõpmata näis olevat see vagade rong säravas lumes ja talvises vaikus. Rändajad naersid ja naljatasid, mõned ka palvetasid ja laulsid. Püha Gotthardi päev töötas kevadet. Keegi täna ei leinanud. Tõsine ja vaikiv oli vaid Renneri proua ja tema kõrval käiy kuldjuustega neiu.

Nõnda lähenes rahvas varjumajale, milles süüa Felix oma naisega elas. Blondjuustega mees seisis oodates külalislahke maja ees. Juba kaua oli ta tulijaid silmitsenud. Kui neid nüüd viimane teekään majast lahutas, läks ta neile vastu. Ta nägu oli kahvatu, huuled vabisesid ja jalad vankusid. Hõiskamine teretas teda, kui rahvas ta ära tundis. Tema aga viipas peaaegu hirmunult ja astus preestrite juure.

„Härara, minu naise raske tund läheneb,“ ütles ta värisedes kõige vanemale neist. „Laske rahvas mööduda. Mina ei saa teile südamekinnitust anda!“

Valgepeaga preester pööras lähedalseivate poole. Algas sosin, jooksis edasi, kuni ta jõudis viimasele.

„Felixi naine, kes aasta eest lapse kaotas, ootab oma tundi!“

Ja äkki jäi kõik rahvas vaht. Tasakesi ja jõuetumalt möödusid kõik Felixi majast.

„Õnnista naist,“ palvetasid kolm raukaristide taga. —

Natuke aega hiljem tulid esimesed kaljude vahelt nähtavale. Nagu diamantidega

üle külvatud siras mägestik. Majakõrgune lumi kiirgas välkuvates terades. Lume all peitusid järved. Nagu saar säravast merest kerkis hospiits. Pikalt, tasaselt tuulest kantud, kajasid kirikukella helid tulijatele vastu. Peaaegu kartlikult kõlas see teretus. Kuulajate kohal sulas aga ürgakki kõik pilvitus, ja päike põles sügavsinises õhus kui valge, vägev tuli. Mäed ümberringi sirgusid hallilt ja võimsalt loitvasse sinasse.

„See on püha päev,“ ütlesid preestrid.

„Püha päev,“ kajatas rahvas.

Hospiitsi lävele oli ilmunud halastaja kõrge kogu. Tema tume pea oli valguse säras selgesti nähtav. Ta tõstis teretades käe. Päike voolas ta ümber. Rahvas vaatas hämmastuses, armastuses ja alandlikkuses vägevale mehele. Siis välkus rist ja vankus ees ja rahvas lähenes pikkamisi sellele rahumajale.

Ikka veel seisis munk oodates.

Kusagil kõrguses müris laviin. Seda ei pandud tähele. Lähemale ruttas rahvas hospiitsile.

Siis algas mürin, nagu kukuksid mäed. Kõrgelt mäelt, mis varjumaja tagant tõusis, tormas see alla, valge, suu pilv. Pragin ja mürin täitis õhku. Rahvas tardus. Siis kostsid hädakisad ja kõledad hütited: Appi! — Veereva lume veerema pääsnud koorem suunis tuulekiirusel varjumaja poole. Seal seisis kõrge munk veel ikka. Kirikukell helises. Sulane Tonio helistas teda. Ta seltisimehed laudas märkasid hädaohtu esimesena. Ja jooksid rahvahulga poole. Aga paater usaldas varjumaja. —

Siis lähenes pilv. Susin ja kohin murdus müüritippude vastas. Tolm ja suits! Pragin ja pilbastumine! Metsikult — kinnipidamatult veereb lumevõim oma teed mööda. Kõleda, karjatusetaolise häälega jäi kell vaht. Kohinas ja voogamise hukkus hospiits.

Aga üks neiu tormas kukkuvate müüride poole. Nagu kuld lehvisid ta juuksed. Ja läbi laviini tormi kajas tema juure üks hüüe, heledasti, igatsusest värisedes:

„Harda!“

Siis vankus neiu, ja ta pea löi hääletult valgesse lumme.

Kaugele kajav hele hääle äratas vahtiva rahva. Lagedal kaljul seisis oruvanema lesk.

„Päästa oma halastaja, Urserni rahvas!“

Laviini mürin kustus pikkamisi.

Mehed ruttasid sinna, kus oli maja seisnud. Lumi oli tornikõrgune. Kätega kaevas ja uuristas rahvas valget müüri.

Uuesti käskis oruvanema lesk:

„Tooge labidad! Otsige neid lauda juurest!“

Üksikud ruttasid läbi lume alla terveks jäänud lauda poole.

Seni kaevati välja neiu, kes viimasesse lumetuisku vajunud. Ta ärkas ja tõusis jalule. Siis nägi ta oruvanema leske. Tähelepanemata teisi, vankus ta pika, valgepeaga naise juure. Lese näoilme ei tuiganud. Taretult ja kindla meelega valvas ta töötavat rahvast.

Neiu vajus ta jalgade ette põlvili ja võttis abi ja lohutust paludes, ta puusade ümber kinni. Siis pani lesk oma käe Gottharda lagipeale.

„Kanna oma valu,“ ütles ta, „mina tahan sind aidata!“

Kaua jäid nad nii külge külje kõrvale.

Kui labidad toodud, hakkas kõik rahvas lume alla jäänuid otsima. Ja nad leidsid munga, ja kirikust kaevasid nad välja sulase. Kaljult nägi seda oruvanema lesk. Ta tõmbas Harda oma rinnale ja osutas surnutele. Esimest korda kõlas ta hää valust murtuna.

„Mata maha oma armsam, nüüd on ta sinu oma!“ ütles ta.

Siis läksid nad alla surnu juure, kelle ümber kogu rahvas seisis kokkupandud käetel ja pisarsilmil. —

Ööpimeduses rändas rahvas tõrvikuid kandes hospiitsi juurest eemale. Vankuval raamil kandsid nad halastajat ja tema sulast. Nutt ja ahastus kostsid kaljudelt tagasi.

Nad jõudsid Felixi maja juure. Ukse vahelt paistis tuld. Nüüd pani lesk käevarre oma kaaslaste piha ümber ja saatis ta ukse ette. Tasakesi avas ta selle.

„Vaata!“ käskis ta.

Kehvas voodis puhkas Helmine, Felixi naine, ja hoidis oma käte vahel väikest last. Tema jalgade ees põlvitas sulane ja ta silmad viibisid naise silmadel ja ses pilgus peitus särav õnn.

„Saa aru sest tunnist,“ ütles lesk tasakesi. „Kõik haavad armivad, kui tuleb aeg!“

Ja nad astusid tagasi pimedasse.

Leinajate rong möödus õnnelikkude elupaigast.

(Lõpp.)

Jaanipäeval.

O. Grossschmidt.

*Kui oleks veel süda mul noor,
noor hing täis noorusetuld,
siis jaanituli seal säraks
ja kaugele helgiks kui kuld!*

*Kui oleks veel süda mul noor,
läeks noortega hõiskama,
siis oma kallima nähes
kas tulde võiks hüpata.*

*Kui oleks veel süda mul noor,
siis sellele näitaksin ma,
kes salaja põõsa varjus
mu kallist läeks suudlema.*

*Kui oleks veel süda mul noor,
kõik metsa ma ajaksin,
ja oma kalliga üksi
tuld teeksin ja laulaksin.*

*Kui oleks veel süda mul noor,
noor hing täis noorustuld:
siis jaanituli seal säraks
ja kaugele hiilgaks kui kuld!*

Maa.

Norra kirjanik **Edvard Velle-Strand.**

3

Vasturevolutsioon oli fiasko ja ta tekitaja pidi põgenema. Kuid ta oli külvanud hädaohtriku seemne tööliste ja sõdurite meeltesse. Nad ei olnud enam rahul valitsusepea fraasidega. Nad nõudsid rahu ja leiba — „kohe, silmapilk, me ei lase end kaemini toita tühjade lubadustega!“

Uus vaim tuli sõduritesse. Neile selgus äkki, et n e m a d olid revolutsiooni üdi, mitte valitsusepea. Neil oli võim uut Venemaad nii kujundada, kuidas nad soovisid.

Ja kui too uus mees, kes oli varastanud sõdurite südamed oma sädeleva kõneandega valitsusepealt, teistkordselt tegi mässu valitsuse vastu, ei kõikunud sõdurid enam. Nad järgnesid uuele mehele; polk polgu järele läks tema poole üle.

Sergei Petrovitsh juhatas esimest tormirühma Talvepalee vastu, kuhu valitsus end oli peitnud kuulipildujate taha. Ümberringi langesid ta mehed nagu niidetud. Kuid langenute asemele astusid uued, sõdurid teistest polkudest ja nad raiusid mõõkadega naistepataljoni ja kadetid maha, kes kaitseksid platsi.

Sergei niitis surma. Ta trampis raskete saabastega noortel kehadel.

„Neetud kodanluse koer!“ turtsus ta kibestunult ja niitis edasi.

Kui valitsus oli alla annud, tuli uus mees palkonile ja pidas sõduritele kõne. Kiiduavalduste torm kohises talle vastu.

„Seltsimehed,“ hüüdis ta, „olete täna lunastanud Venemaa. Nüüd on tarvis ehitada uut ühiskondlikku korda, õigluse, vabaduse ja õnne korda. Talupojad peavad maa saama ja töölised vabrikud. Kuid kes katsub meie uue riigi vastu intrigeerida, lüüakse halastamatult maha.“

Ta lai, iseloomulik nägu muutus valjuks ja tigidaks. Sõdurid märkasid, et võim oli jõurikka isiku käes — et oli ilmunud uus valitseja.

Ja nad hõiskasid uuele isevalitsejale vastu, just sama lapsikult ja naiivilt nagu nad mõne kuu eest olid hõisanud kukutatud diktaatorile.

Kuid lahtisel platsil Talvepalee ees lebasid raskesti haavatud noored mehed ja naised ja hoigasi valudes. Nad palusid kaeblikult vett, kuid sõdurid andsid neile hoopesaapakandadega.

„Kodanluse koer,“ sisisesid nad ja noored

mehed ja naised jäid surmapiinades külma öö kätte. Uus ühiskond ei tunnud halastust võidetutega; ta lasi neid loomina kärvata.

Päev hiljem lahkus Sergei Petrogradist. Ta oli tüdinenud väsitavatest, poliitilistest võitlustest. Ta tahtis Ukrainasse sõita ja jagada mõisnikkude maa talupoegile.

Uus diktaator oli lubanud talupoegile maad ja kes tuli esimesena, sai kõige rohkem. Sergei oli haige igatsusest maa järele — Ukraina musta mulla järele.

IV.

Sergei Petrovitsh astus vaos ja külvas. Sadas sooja vihma ja maapind auras hapukalt ning kleepus paksude tompudena Sergei suurte kingade küljes. Sergei pildus rukkiteri kuldsete kiirtena ülespoole ja nad langesid pehmelt maa musta pinda.

Sergei oli õnnelik. Maa kuulus talle. Nii kaugele kui ulatas ta pilk, oli hallikaspruun maa tema päralt. Ja mitte ainult maa ei kuulunud talle. Ta võis kalastada tiikides, metsades jahile minna, viljapuudelt puuvilja noppida. Ja näis nagu mõistaks maa ta õnne. Kevad oli seekord varemini tulnud kui harilikult. Soe vihm paneb külvi idanema ja mõne päeva pärast hakkab muld haljendama.

Pääsukesed, kes lendasid madalalt musta mulla kohal, lõõritasid sel kevadel selgema häälega, muusträästas laulis ilusamini kui muidu, puude pungad olid suuremad ja lehestik heledam.

Sergei Petrovitsh pani kõik tähele, kuna ta külvates edasi astus.

Varematel aastatel ei olnud tema, kui tuli kevade, ialgi lindusid ja puid tähele pannud. Ta oli alati pea maa poole langesanud — nagu tööloom. Ta oli olnud mõisniku ori. Kuid nüüd oli ta vaba mees, õnnelik talupoeg. Ta naine, kes astus ta taga ja samuti külvas, oli noor ja tugev. Ta liikmed olid ümarad. Tal olid tugevad, valged hambad. Ta nahk oli punane ja valge nagu õitseval õunal ja ta rinnad kõvad ja ümarad. Ta oli tuline ja tegi ta ööd para-diisiks.

Sergei astus elastilise seljaga ja külvas ja pildus külvi valgete helbetena pehmesse õhku. Ta unustas linnulaulu kuulatada. Ta oli maaga t h e k s saanud — — tema, tu-

gevamaid inimesi. Ta tundis, et oli kasvanud seitsaadik kui sai maa ja suure õne.

Kui ta tookord peale mitmepäevalist reisi oli jõudnud oma kodukohta Ukrainas, oli olnud hilisstügis. Taevast rippus hallilt ja madalalt pruuni maa kohal.

Talupoegade seas valitses tugev rahutus. Nad olid kuulnud, et Petrogradis midagi oli sündinud, kuid nad ei teadnud, mis. Kui Sergei jutustas, et uus võimukandja neile on lubanud mõisnikkude maa, olid nad ääretult jahmunud.

„On see tõsi, mis sa ütled, Sergei Petrovitsh?“ küsis vana talupoeg.

„Ma ei valeta, isake Zikov,“ andis Sergei vastuseks. „Mind saadeti teie juure rõõmsa teatega, et maa on meie — kõik maa. Peame selle eneste vahel jagama.“

„Kas sa usud, et mõisnik ta vabatahtlikult annab?“ küsis teine.

„Me sunnime teda seda tegema,“ andis Sergei vastuseks. „Relvastume vikatite ja sõnnikuharkidega, lähme mõisniku juure ja viskame tema ja kogu ta pere lossist välja. Kui ta vastu paneb, tapame ta maha. Meie, kes olime maa orjad, peame nüüd saama ta isandaiks — vabadeks talupoegadeks.“

Nad hakkasid rõõmu pärast ta ümber tantsima.

„Võime sellega oodata, kuni oleme jaganud maa,“ ütles Sergei karedalt. „Nüüd on vaja tegutseda, kui tahame vabadeks talupoegadeks saada.“

Talupojad relvastusid kootide ja vikatitega ja läksid lossi mõisniku juure — metsik, kisav mass.

Kui nad jõudsid õue, tulid neile kaks teenrit vastu ja tahtsid neid ära ajada. „Te olete hullud, talupojad,“ hüüdis nad. „Kupjad lasevad teid maha!“

Sergei lõi nad maha ja tormas lossi. Kojas kohtas neid vana, valgejuukseline teener. „Kus on mõisnik?“ hüüdis Sergei. „Mõisnik on Pariisis,“ vastas teener, „kuid miks teete sarnast kära ja mis te tahate?“ küsis vanamees hämmastunult.

„Tuleme, et jagada omavahel mõisniku maad,“ andis Sergei vastuseks. „Kuid enne surmame ta kupjad!“

Teener naeris Sergeile avasui näkku. „Sa oled hull, talupoeg,“ ütles ta lõpuks ja tahtis teda uksest välja tõugata.

Sergei lõi vana teenri rusikahoobiga põrandale. „Lollpea!“ naeris ta pilkavalt.

Valitseja, tugev, noor mees, tormas kolme järelvaatajaga kotta. Valitsejal oli püss, kubbastel suured piitsad.

„Välja, talupojanärud!“ karjus valitseja. Ta oli näost viha pärast valge.

Sergei ei taganenud.

„Pea suu, valitseja,“ hüüdis ta. „Uus võimukandja Petrogradis on talupoegadele lubanud mõisnikkude maid jagada. Ta saatis mind koju seda teatama.“

Valitseja naeris brutaalselt ja tormas Sergeile vastu. „Lollpea,“ sisises ta ja tõstis püssi.

Rohkem ta ütelda ei saanud. Sergei laskis ta maha.

„See on su osa, sa põrgukoer!“ kisendas ta. „Ja ka teie saate kohe, mis olete teeninud, kui piitsasid minema ei viska,“ hüüdis ta järelvaatajatele.

Need seisid seal, vaatasid üksteisele silmapilgu näkku ja mõtlesid. Siis ütles üks: „Olge mõistlikud, talupojad. Minge koju ja oodake karistust, mis tuleb.“

Sergei naeris brutaalselt.

„Lollpea,“ pilkas ta, „meil ei ole karistust oodata. Vanad seadused on kogu Venemaal kadunud. Talupojad ja töölised võivad teha, mis tahavad. Vabadus on käes!“ Ta tormas ühe järelvaataja poole ja tahtis selt piitsa käest kiskuda. Järelvaataja lõi talle näkku, nii et veri jooksis.

„Tapke ta, see vilets koer,“ karjus Sergei. „Pistke ta surnuks! Lööge kupjad maha!“ Ja ta võttis ühe talupoja käest sõnnikuhargi ja pistis sellega järelvaatajale, kes teda oli löönud, kõhtu — ükskord, kaks korda, mitu korda.

Mõlemad teised järelvaatajad katsusid põgeneda, kuid Sergei pani neile tee kinni.

„Nüüd tasume kätte, talupojad!“ naeris ta toorelt. „Tapame nad nagu sead, need koerad, kes kohtlesid meid orjadena!“

Mõlemad järelvaatajad langesid põlvili ja palusid, et neile elu kingitakse. „Meie ei taha teie vastu enam ülekohtused olla,“ lubasid nad, „tahame ise talupoegiks hakata ja teie keskel elada!“

„Ei,“ sisises Sergei, „te peate nagu sead surema. Te olete talupoegi liig palju piinanud ja ei vääri elu!“

Talupoegi haaras äkki hirmus metsikus. Nad tormasid järelvaatajate kallale ja pistisid neile sõnnikuhargid kõhtu.

Ja koja vaibaga kaetud põrand värvis end punaseks . . .

„Nüüd jagame loomad eneste vahel,“ käskis Sergei. Talupojad tormasid suurte laudaehituste poole ja ajasid loomad õue. Sergei jagas nad talupoegade vahel — hobused, sarvloomad, sead ja sulgloomad.

Ühte rasvast siga tahtsid kõik saada.

„Selle tapame ja sööme ära,“ otsustas Sergei. Ja talupojad asusid sea kallale ja pistsid vaesele loomale metsiku hulumisega pikad noad keha sisse. Nad jagasid ta suurteks tükkideks. Siis süütasid nad mõisaõues suure tule ja praadisid tükke varda otsas. Nad neelasid rasvast liha nagu nälginud loomad. Nende näod hiilgasid rasvast.

Kui nad söönud olid, hüüdis Sergei: „Mõisniku keldris on veini, selle jagame ka.“ Mõisaõue kanti kuured korvid pudelitega ja talupojad löid pudelite kaelad maha ja jõid — — shanpanjeri, punaveini, valget veini, kojakit, whisky't. Purjus peadega kõikusid nad mõisaõuel ringi ja kisasid metsikult.

„Kuhu peidame korjused, Sergei Petrovitsh?“ küsis äkki purjus talupoeg.

„Need põletame ära,“ naeris Sergei. „Põletame kogu lossi maha, sest jagada me teda ei või.“

Ja purjus talupojad hakkasid mõisniku lossi rüüstama. Nad tassisid mõisaõue haruldasi mööbleid, väärtuslikke maale, toredaid vaipu, hõbedat ja portsellani. Selle kõik panid nad mõisaõuel suurde hunnikusse.

Sergei süütas tihes toas paberite ja mööblitega tule ja äkki lõi punane tulesammas lossist välja. Mustalt ja raskelt tõusis suits halli õhtuõhku.

Talupojad vankusid purjus ja õnnelikkudena mõisaõuel ringi, kuna loss sai tule-roaks ja lõpuks punaselt hõõgavana tuha-hunnikuna kokku langes.

Igast küljest voolasid inimesed kokku — talupojad teistest mõisadest.

Sergei pidas neile kõne. „Põletasime mõisniku lossi maha ja jagasime ta loomad eneste vahel. Homme jagame maa. Minge koju ja tehke samati! Uus võimukandja Petrogradis on seda meile lubanud!“

Üks järelevaataja ühest teisest mõisast katsus Sergeid lüüa, kuid see lasi ta maha ja sõtkus jalgadega ta keha.

„Talupojad,“ karjus ta, „nii tehke nendega, kes tahavad teid orjadena kohelda!“

Võõrad talupojad seisid silmapilgu jahmunult ja imestunult. Siis haaras äkki orgiameeleolu nendestki kinni ja nad ruttasid minema, et oma mõisates samati teha.

Sel ööl sähvis tuli tule järele Ukraina kaugegetel legendikkudel — suured, toredad tulesambad. Vana Venemaa kadus tules ja tuhas.

Päev hiljem jagas Sergei maa talupoegile. Ta ise võttis suurema tüki kui teised.

Sergei ei kahetsenud oma kuritegu. Talupojad olid hommikul peale suurt orgiat mõisas nuttes ta onni tulnud.

„Sina viisid meid tapmiseni,“ hüüdis nad. „Nüüd tapetakse meid kõiki!“

Sergei naeris. „Venemaal ei ole enam seadusi,“ ütles ta. „Linnades on töölised õigusvalve ja maal talupojad.“

„Kuid jumal karistab meid,“ ütles üks vana talupoeg.

„Jumal,“ naeris Sergei. „Ka tema on kaotatud! Uus võimukandja Petrogradis on töölisile lubanud kirikuid rüüstata.“

„Kuid keda siis peame paluma meile patte andeks anda, kui jumal on ära kaotatud?“ küsis vanamees.

„Meie ei vaja pattude andeksandmist,“ andis Sergei vastuseks. „Jumal ja preestrid on bluff. Mõisnikud ja aadlikud on leiutanud usu, et anda talupoegile pühapäevadel ja suurtel pühadel viletsat meelelahutust.“

„Mis teeme aga oma papiga?“ jatkas talupoeg.

„See saab tükk maad harimiseks,“ oli Sergei vastus. „Papp saagu talupojaks nagu meie. Maa olgu meie uus usk!“

Ja talupojad jäid rahule ta seletustega. Nad kuivasid pisarad rusikatega ja hakkasid naerma. „Sul on õigus, Sergei,“ ütlesid nad ja läksid oma onnidesse tagasi.

Õhtul aga langesid nad onnides pühakujude ette põlvile ja palusid jumalat, et ta halastaks nende mustade hingede peale. Ja kõige vagamad läksid koidikul lossi ahervarte juure ja kogusid söekspõlenud inimkomidid kirstu. Selle matsid nad järgmisel ööl surnuaiale.

Nende kuriteod ei võinud jääda karistamata! Kui aga möödusid kuud, ilma et ülemus end oleks näidanud, hakkasid nad end kindlatena tundma. Sergei oli siis tött üelnud. Venemaal ei olnud enam seadust ja õigust. Kes oli kõige tugevam, võis teha, mis ise tahtis; ta võis varastada, rüüstata ja teisi inimesi maha lüüa.

Ja nad äestasid omi maid, külvasid külvi ja olid õnnelikud nagu lapsed.

V.

Sergei Petrovitsh lõikas rukist. See voo-gas tihedalt ja kuldsest ta ümber. Tema ja ta naine niitsid kuldseid päid teravate vikatitega. Rukis oli meetrikõrgune ja ta pead olid rasked.

Sergei oli õnnelik. Sel aastal ei tarvitsenud ta kartlikult selga küürutada. Ükski toores kubjas ei jooksnud põllul ringi ja ükski järelevaataja ei valvanud teda.

Ta oli nagu mingisugune võitja. Temale kuulus maa, rukis, puuvili, rohi. Ta oli vaba talupoeg.

Ta vaatas naise otsa, kes käis ta kõrval.

Ta astus raskelt ja kummardas kuldse rukki kohale. Ta oli viljakas nagu maa. Iga aasta sünnitab ta lapse — tugeva, terve lapse. Sergei silmad särasid õnnest niiske-tena.

Ja Sergei niitis rukist, vastupidavalt ja visalt. Ainult mõned korrad tõmbus ta otsaesine kortsudesse, kui ta vihke lõikas. Kuulujutud käisid ringi, et talupojad vilja omale ei saa. Moskva valitsus saatis sõdureid maale, kes võtsid talupoegilt rukki. Nii jutustati. Linnades ei olevat enam leiba ja töölised nälgivat. Sellepärast saadetavat sõdureid, kes toovad maalt vilja.

Sergei ei tahtnud seda uskuda. Uus võimukandja, kes talupoegile oli lubanud mõisnikkude maid jagada, ei võinud ometi talupoegilt maa vilja võtta! See oli ju hullumeelsus ja vargus! Sergei oli kuulnud, et talupojad Ukraina teistes osades relvade järele olid haaranud ja sõdurid minema olid kihutanud. Ta tahtis samati teha, kui tulid sõdurid. Ta oli teiste talupoegadega selle üle kõnelenud.

Need olid öelnud, et nad vilja maha matavad, et sõdurid seda ei leiaks. Nad ei tahtnud oma rukist nälgivaille töölisile jagada. Linnad võisid eneste eest ise hoolitseda!

Sergei lõikas mitu päeva. Sooja sügistuules kuivas vili ruttu. Mitu päeva hoidis ta viljavihkusid aidas.

Ja ühel päeval hakkas ta vilja peksma.

Ta vibutas kooti hommikust õhtuni; pek- sis ja laulis, ja raske, kuldne rukis varises kuldsetest viljapeadest. Ta naine pühkis terad kokku ja täitis kottidesse — nii paljudesse, et aidas neile kõikidele ruumi ei olnud. Ja üüseti magas Sergei sügavalt ja raskelt. Sergei oli õnnelik nende sügispäevadele, kui viljapuude oksad kummardusid maani oma kollaste ja punaste viljakoor- mate all.

Kuid päeval, mil ta viimast rukist tahtis peksta, tuli tugev sõduripatrull rüüstatud mõisa.

Talupojad jooksid Sergei juure.

„Sõdurid tulevad, sa pead rukki maha matma!“ hüüdsid nad. Sergei kahvatus.

„Sõdurid mu rukist ei saa!“ ütles ta valjult. „Peame oma nahka kaitsma, talupojad!“

Ta tõi oma revolvi ja täitis selle padrunitega. Talupojad relvastusid sõnnikuhar- kide ja kootidega.

Sõduripatrull peatus talupoegade grupi

ees, Sergei aida juures ja ta juht ütles: „Moskva valitsus on meile käsu annud talupoegade rukist sinna toimetada. Kol- mandik viljast jääb teile. Kui vastu panete, võtame kõik.“

Sergei läks juhile vastu. Veresooned ta otsaesisel paisusid.

„Valitsusel ei ole õigust meilt rukist võtta,“ ütles ta.

Juht naeris. „Valitsusel on rohkem õi- gust teilt kakskolmandikku teie rukist võtta, kui teil on õigust mõisniku maad kasutada. Pealegi ei soovi ma sinuga vaid- lusi, talupoeg. Sina ja su seltsimehed olete kohustatud rukist kohe välja andma!“ Ser- gei ajas end täitsa sirgu. Veel tundis ta füüsilist väsimust viljapeksmise tagajärjel kõikides liikmetes.

„Teie ei saa rukist,“ vastas ta. „Olen sõdur olnud ja oskan end kaitsta tulevõimu vastu. Võtsin osa Talvepalee ründamisest,“ jatkas ta. Ta lootis sellega sõdurite peale mõju avaldada.

Kuid juht ei lasknud end pehmeks teha. Ta vastas: „Kui sa valitsusele nii suure teenistuse tegid, talupoeg, miks puikled siis vastu, kui pead oma rukki andma? Linnaelanikud surevad nälga, kui nad ei saa vilja. Kas sul ei ole südant, talupoeg?“

Jälle tundis Sergei rasket väsimust liik- metes. Päev päeva järele oli ta kooti vilja kohal vibutanud.

Ja nüüd tulid sõdurid ja tahtsid seda talt võtta!

„Ei, valitsus ei saa mu rukist,“ hüüdis ta. „Minge jälle koju, sõdurid ja õelge vali- tussusele, et talupojad tõstavad mässu, kui ta neilt varastab nende rukki.“

Juht käsutas sõdurid aida ette. Nad hak- kasid püssipäradega ust sisse lööma.

Seal haaras Sergeid metsik viha.

„Talupojad, peame oma rukist kaitsma!“ karjus ta ja tormas talupoegade eesotsas sõduritele vastu. Ta lasi juhi ja paar sõdu- rit maha. Kuid sõdureid oli liig palju. Nad pistisid mitu talupoega püssitikkudega sur- nuks. Teised põgenesid. Igast küljest tor- masid sõdurid Sergei kallale.

Ta nägi oma naist suure sõnnikuhargiga nende poole jooksvat. Ta naine pistis ühele sõdurile selja sisse ja see langes maha. Kuid teine sõdur purustas püssipäraga ta naise pealu.

Sergei tungis läbi sõdurite ringi ja heitis hädaldades ta keha üle. Teravad püssitikud tungisid ta rinna ja selja sisse. Näis nagu kistaks keha tükkideks. Elutu massina jäi ta sõdurite jalgade ette lamama. (Lõpp.)

Vahetuskaup.

Saksa kirjanik **Evald Banse.**

Reisija ratsutas, ainult kahe araabia sulase saatel, läbi rohulagendiku. Tulemas oli suvi, rohi hakkas juba kolletama ja üksikud liivakeerutised ajasid lagendikul üksteist taga.

Sellepärast oli reisija rõõmus, kui hilisel pärastlõunal beduiinide laagri musta telgirägastikku nägi. Veerandtunniline ratsutus viis ta sinna ja sheiki telgi ees kargas ta sadulast maha. Habemik sheik saatis võõra oma väga ruumika telgi meesteosasse.

Seal võtsid nad teiste meeste seltsis istet. Istusid jalgu enese alla risti tõmmates vaibal ja sõõris tule ümber, mille leekides seisis vaskne kohvikann.

Nad rääkisid ühest ja teisest, mis rohulagendikul ja kõrbes esineb, hobustest ning rõõvlistest, relvadest ja naistest.

Ja jäid relvade juurde. Himustades ilusaid püsse, küsisid beduiinid reisijalt tema püssi järele. Tema laskis selle teenril tuua ja kui ta selle nahkkotist välja tõmbas — oi, kuidas beduiinid siis imetledes kiljatasid — kuidas nende silmad hõõgusid — kuidas nende käed himulikkuses tuikasid!

Omanik, isegi püssi tuhmitltsäravast iludusest joovastatud, andis kuulajatele ta mitmelasulisusest seletuse. Siis kutsus ta nad telgi ette ja seal, juba algavas videvikus, laskis ta püssiga kaksteistkümmend korda ühele kaugele kaljurahnule. Lasude

arv ja kiirus üllatasid beduiine, kellel olid alles vanad kivilukkudega püssid, niiet nad unustasid järele vaatamata, kas kuulid ka olid tabanud.

Kütt läks, püssi uuesti laadides, telki tagasi ja istus tule äärde maha, püssi põlvedele võttes. Ta vahtis mõtiskledes tulle. Väljas kõlas laagri sumin ja meeste vaikne, kuid ärev rääkimine. Naisteosakonnast aga kajas sumbutud sosistamine ja salajased pilgud läkisid pimedast.

Kui reisija tüki aega oli andunud rohulagendiku ja beduiinide laagri õhtuhelevusele, ehinus ta oma unistusest meeste sisetuleku läbi. Tulijad asusid sõõris tule ja võõra ümber ning võtsid pühalikult istet.

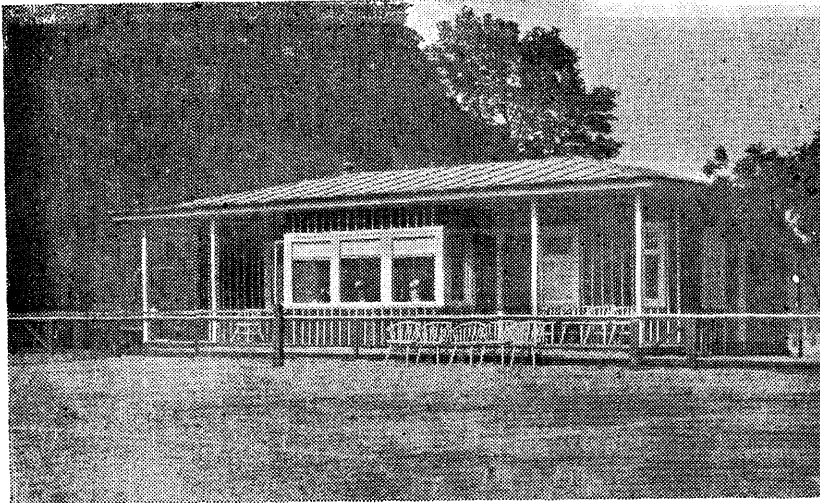
Sheik kõhatas mitu korda, silitas parema käega kolm korda oma habet ja nägu ning algas siis:

„Oh külaline, sa tuled kaugelt ja tood meie telkidesse rahu ning rõõmu. Sina oled allah lemmik ja tema tahe valitseb sinu majas.“

„Nii see on allah nimel, nii see on,“ kinnitasid teised ja silitasid samuti oma habet ja nägu.

Reisija imestas nende vormilisust, jäi aga rahulikult ootama. Mõjuka pausi järele jatkas sheik:

„Prantslased on õnne väravavahid: mida nad soovivad, see on neil juba. Nad eitunne

Eesti Spordiselts „Kalevi“ tennisklubi maja Tallinnas, Harjumäe all.

Tennissport sai alguse 1911. aastal, millal üüris „Kalevi“ seltsiliikmete tarvis mõneks tunniks nädalas Eestiimaa Lawn-Tennise Klubi väljakud. 1913. aastal ehitas Selts Piritale suvemaja juure tennisväljaku, kus peeti esimesi tenniskursusi ja võistlusi. 1920. aastal soetab „Kalevi“ kaks väljakut — realkooli juure ja Kadrorgu. 1921. aastal saab „Kalevi“ oma valdomisele praegused väljakud Kaarli puistesel, millele 1929. aastal ehitatakse juure veel kaks väljakut. 1930. aastal — ehitati väljakuile väliselt sobiv ja seemiselt mugav klubihoone. Võisflustel on „Kalevi“ tennisklubi mängijad saavutanud rea võite ja meistritiitleid on pealesõjaaastatel rohkesti kuulunud „Kalevi“ tennisklubisse.

täitmata himu piina, aga vaata, oh vend“ — rääkija muutus sõbralikumaks ja pani oma käe teise põlvele — „vaata, sa taeva saadik, meie, vaesed beduiinid, meil ei ole mitte, mida vajame, vaid me tunneme puudust sellest, mida meile on hädasti tarvis. Aita meid meie hädast välja!“

Kuna teised oma pead kinnitades tagasi viskasid ja ise selle juures ümisesid, vaikis sheik ootavana. Reisija aga ütles aupaklikult:

„Nii see on — oh kui tõsi, — ei, seetaru kuse kaev!“ kiitis kuulajaskond sheiki ja iseennast.

Kui külaline oli toibunud hämmastusest, ütles ta austavana:

„O, sheik, kõik, mis mul on, on sinu oma. Võta mu hobune, võta kõik mu pakid, aga luba, et ma rändan läbi kõrbe kindlas teadmises ja tundmises. Sa tead, et tee ääres on luuramas hulk röövleid. Mis teeksin na nende vastas — püssita?“

Eesti Spordiselts „Kalevi“ tennisklubi liikmeskond 1930. aasta sügisel.

1926. aastal moodustati „Kalevi“ tenniseosakonnast iseseisev tennisklubi, millel omaette juhatus, asjaajamine ja eelarve.

„Mu vennad, ma olen tulnud teid aitama. Käsitage mind, ma olen teie teener.“

Neid sõnu kuulates vaatasid kõik rõõmsasti üles ja sheik ütles:

„Ma teadsin, mu vend, et mind mõistad. Et kuule siis, mis me oleme otsustanud ja mida me sinult palume!“

Rääkija tegi väikese kunstpausi ja külaline peitis oma põnevuse viisaka ükskõiksuse varju.

„Müü meile oma püss, et taeva õnnistus võiks sinu pea peale ehitada pesi!“

„Minu silmade valgus,“ meelitas beduiin, „meie kõik saadame sind kuhu tahad, ilma et keegi sinu juuksekarvagi kõverdaks. Aga vaata, meil tuleb sõda Voled Harabi vastu, ja kui meil on see nõiapüss, siis võidame ja rõõm elab meie telkides. Luba, et sulle teen ettepaneku.“

Nende sõnadega lahtis sheik oma punase vöö, avas selle rahatasku ja võttis sealt raha. Kaksikümmend kuldraha seadis ta ühele kivile ümmarguseks torniks. Kõik vaatasid himukalt ega pööranud kullalt silmi ära.

Reisija oli piinlikus seisukorras, aga tal oli võimatu nüüd juba, oma pika reisi algul, loobuda relvast, kunata teekond teda viis läbi kardetavatest maakohtadest. Sellepärast ütles ta tagasihoidlikult:

„O, sheik, see summa on minu jaoks liig suur, pea ta enesele!“

Araablane, kes vist uskus, et see vastus on harilik viis kõrgemat hinda välja pressida, pani veel viis kuldraha teistele lisaks.

Kuid jällegi tõrjus külaline.

Ja veel kord pani sheik viis kuldraha teiste juurde.

Külaline naeratas südames, sest see summa ületas relva väärtuse neljakordselt, kuid tõrjus pakkumise seegikord viisakalt tagasi:

„O sheik, pean jätma püssi enesele; raha ma ei võta!“

Neid sõnu kuuldes ärkasid araablased oma üllatusest ja sheik hüüdis:

„Aa — raha sa ei taha. Nii, jah, siis“ — ta jäi vait ja kõneles oma sõpradega pilkude varal. Siis tõusid kõik ja lahkusid telgist. — —

Külaline istus jälle üksipäi ja vahtis tarretult tulle. Punasena loitis leek suriseva vaskkannu all. Väljas seisis punasemana õhtutaevast ja tema valgus peegeldus naiste silmis, kes haaremi pimedusest välja vahtisid. Jälle kostis sealte tasane sumin ja löi mehe kõrvadesse — nagu — jah, nagu lööks laintevaht vastu kallast.

Ja siis kostsid väljast hääled. Ärevalt ümisedvad hääled. Hobuse hirnumine.

Nüüd tumenes telgiavaus ja telki astus sheik, norskav täkk päitseidpidi kõrval. Ta tõi täku just tule äärde, silitas tal üle selja ja saba ning hüüdis:

„O vend, see on, mida sa enesele soovid, see õunsinine täkk. Ta on kolm aastat vana. Allah nimel, ta jookseb kiiremini kui hurt ja püüab iga kaljukitse kinni!“

„Allah nimel,“ hüüdsid beduiinid, „sheik on rääkinud tõtt. See täkk olgu sinu oma!“

Võõras ei liigutanud. Ta nägi küll, et täkk oli tore loom ja palju, palju enam väärt, kui tema püss, kuid püss oli talle hädatarvilikum kui täkk ja sellepärast ei võinud olla vahetamisest juttugi.

Kui ta sellegi pakkumise tagasi lükkas, seisis araablased kui kivikujud. Muud neil ei liikunud kui silmamunad, aga need rullusid siia ja sinna, nagu oleks laager hädaohus ning ootaks rünnakut. Kerge oli näha, et nad said vihaseks, mitte ainult sellepärast, et püss neil ikka saamata jäi, vaid veel enam sellepärast, et nende uhket hobust,

suguharu uhkust, põlati ja ta väärtust niimoodi alandati.

Kui nad nüüd kõik jälle väljusid ja täku kaasa võtsid, vaatas külaline murelikult tulle. Ta võttis püssi paremini kätte ja soovis, et ta neist püssihimustavatest inimestest viibiks kaugel ära. Kes võib teada, kas nad omas himus viimaks ei kippunud temale vägivaldselt kallale? — —

Väljas oli kõik vaikseks jäänud. Öötuul puhus üle rohulagendiku ja sumises telgi nõõrides. Vaskne kann oli tules pööranud viltu ja pisut kohvi jooksis tema kõverast tilast tulle ning susises tasakesi. Naisteosakonnast kajatas kõvemini kui enne kahin; peene ambralaine kandis õhk võõra juure ja tuletas temale meelde naiste pehmust. Hädaoht ja armastus, kangelane ja neiu, on igavesti kokku põimitud ja pole lahutatavad.

Häälletult ja äkki seisis araablased telgi avauses, tulid nagu kassid tasakesi lähemale ja võtsid tule ning võõra ümber sõõris istet.

Vangis — mõtles see. Kui tahavad, on nad minu kallal, enne kui jaksan sõrmegi liigutada. Aga ta näguei ilmutanud midagi neist tunnetest ja ta käsi mängis kergesti püssilae kaelal.

Tüki aega istusid nad vaikselt. Viimaks algas sheik ja kõik kõhatasid tähtsalt:

„Võõras, sa lükkasid tagasi meie kulla ja põlgasid ära meie täku. Suguharu vajab sinu relva, vajab seda hädasti, muidu oleme lähemas sõjas kadunud. Nüüd võime sulle pakkuda ainult veel üht, ja selle võtad sa vastu.“

Istujate kehast käis läbi liigutus; nende turbanid vankusid nagu siis, kui üle rohulagendiku tormab maru või metsik röövlisalk.

Ja siis hüüdis sheik valjusti, karedasti ja käskivalt:

„Aminch!“

Kõle häälel vastas naisteosakonnast. Kahin ja kohin. Pilv head lõhna tõusis pimedast. Selle vahel äge sosin.

„Minu tütar,“ lükkas sheik karedasti suust.

Siis valitses hetke aega, kummaliselt põnev hetk, vaikus — kuristikusügav vaikus, nii et võõras arvas kuulvat igaviku vete kohinat. Kõik näis kuhjuvat sellesse ainsasse südamelöögisisse.

Ja äkki seisis tule valgel noor naine.

Tema sale keha, riietud sinisesse, kasvas välja maapinnast ja oli nii hurmav, et tuleleek keerles ja pöörles tema järele ahmates.

Naise nägu oli kitsas ja täis valjut iludust; suurtes kuldkõrvarõngastes mänglesid

väikesed valgusehelgid. Silmad olid tal pea-aegu kinni, nii uhke oli ta, ja ometi julgesid kaks tulekäskjalga tema silnaäärtel levida. Nad lehvisid seal ja nõudsid sisselaskmist — või polnud see valgus muud kui silma leek, mis sealt kõigest kombest hoolimata otsis teed välja?

Reisija vahtis tarretult sellele noore naise ilmele. Ja naise pilk laskus tema pilgusse.

Kahe soo külgetõmbavus ja eemaletõukavus, kõik, mis selle ümber, riidest vabastatud, kaks hinge ja kaks maailma — seisid üksteise ees — seal beduiini telgis araabia rohulagendiku südames.

Nende ümber polnud muud kui öötuul. ei olnud muud kui meeste raske hingetõmbus, maavaikus ja tähtede sosin.

Ja siiski — tasakesi värises pelglik küsimus läbi ruumi, mis pidi sellest saama: surm või elu?

Otsuse tegi naine.

Ta silmad avanesid ja tungisid sügavale mehe hinge. See ümbritses mõlemaid sooja hingeõhuga ja andis neile. —

Reisija andis oma nõiaarelva üle sheigile. See võttis selle vastu enesestmõistetavana.

Aminch astus tagasi haaremlikku pimedusse, ja naised valmistasid pulmade vastu, mis võttis pisut aega.

Büroo päike.

Nõukogude-Vene kirjanik **Jewgeni Petrof.**

Kui ülem astus arvustiku-jaoskonda, paisis Koslodojevile alati, nagu oleks kantselei, mis oli tume ja nagu pahupidi pöördud püksid kurb, silmipimestavalt heledaks muutunud, laienuvad ja peegelselgeks saanud. Koslodojev laskus siis sügavamale oma raamatute kohale, kratsis kiiresti sulega ja ei julenud oma päiksepaistelise ülema poole silmigi üles tõsta.

Töelises elus aga sarnanes ülem päikesele sama vähe kui sigarijupp täisverd traavilile või tühi liimipott Rumjantsevi muuseumile. Ülem oli vähe silmapaistev, sapine mehike, aastat nelikümmend vana, aga juba kottidega silmade all, tubakast kollaseks läinud vurrudega ja plekilise ninaga, mis talle ametis oli toonud nime „Nina“.

„Seltsimees Koslodojev,“ armastasid teised teda tõgada, „Nina kutsub teid, minge ruttu!“

„Pole tõsi!“ vastas tema ja tundis, kuidas ta hing oma mugavalt kohalt kõhu ja maksa vahelt lahkus ning kabuhirmus vajus alla külma kanna sisse. „Pole tõsi! Ninal pole ju minu olemasolust aimugi!“

„Hea küll, hea küll, me teeme vaid nalja. Kuidas võib inimene olla ometi nii pelglik!“

Ühel ilusal viimasel õhtul läks Koslodojev teatrisse. Kogu esimese vaatuse aja istus ta mugavalt naeratades oma platsil, vahelajal läks ta välja suitsetama ja nägi suitsetamisetöös oma ülemat. Nina jalutas ühest nurgast teise ja suitsetas.

Koslodojev hakkas harjunud viisi järele vabisema, astus kõrvale ja silmitses liigutatult „Nina“ tegutsemist. Nina tahtis parajasti tungida tuhatoosi juure.

„Lubage,“ ütles ta ühele pikale noormehele.

„No vaata, selliselt piimahabemelt palub ta luba!“ mõtles Koslodojev.

„Mis te nii tungite, kodanik!“ ütles noormees kärsitult ja vaatas ninale ülevalt alla. „Kas te ei näe, et siin seisab daam! Mis pagana rutt teil on!“

Koslodojev vaarus, tõmbas pea õlgade vahele, sulges silmad. Ta süda põksus kõvasti. Ta ei kahelnud, et lähem sekund toob jultunule hukkamise, et kogu teater tormab ta kallale ja hõõrub ta tolmuks, kuna Nina seisab, käsi kuue läikivate nõõpide vahel ja tasa ütleb:

„Ärge tapke seda häbemematut! Halastage temale ta nooruse pärast!“

Koslodojev avas silmad. Nina seisis noormehe kõrval.

„Vabandage,“ ütles Nina, „tahtsin ainult oma paberossiotsa siin ära visata!“

„Nii, nii, paberossiotsa,“ vastas noormees ülevalt alla, „ainult paberossiotsa ja selle kiirusega!“

„Vabandage, et olin märkamata!“

„Nii, nii, märkamata!“

Nina naeratas alistuvalt ja läks saali. Koslodojev järgnes temale ettevaatlikult läbi rahvamurru.

„Oh Jumal,“ mõtles ta nähes, kuidasta

ülemale varvastele astuti ja teda sugugi tähele ei pandud. „Mis on sündinud? Mis on juhtunud?“

Kogu etenduse aja vaevas Koslodojev oma pead, kuid ei jõudnud selgusele. Vaevalt oli eesriie langenud, kui kõik vaatajad ikka veel käsi plaksutades tormasid uste poole. Tükk oli unustatud. Kõik soovisid vaid oma kalosse kätte saada. Väike ülem sattus trepikäänul ummikusse ja rõhuti vastu seina.

„Edasi!“ karjuti Ninale. „Vahib kui pühakuju ega liigu paigast!“

Kui tallatud, tumepunane ülem jõudis garderoobini, ootas teda veel hullem piin. Hõljuvad mantlisiinud löid talle näkku. Kalossid libisesid ta kõrvust mööda, ja mass valas talle pähe lausa kose muste, alatuud söimusunu.

Koslodojev kaotas mõtlemise võime. Ta ei märganud, et tema enesegi jalgu tallati, kalossidega ta nägu määriti ja teda võistu kiruti. Ta taipas ainult, et oli sündinud midagi hirmsat, julma, midagi üllatavat, määratumat! Ülem ei helendanud enam oma ümbrust, oli kaotanud igasuguse hiilguse. Särav, silmipimestav Nina oli kustunud.

„Mis on sündinud?“ mõtles Koslodojev piinatuna. „Mis on juhtunud?“

Ja ei leidnud vastust.

Kogu öö valvasta. Alles kui hommikune agu juba ta tuppa tungis, taipas ta.

„Hurraa!“ hüüdis Koslodojev naisele. „Nina on vallandatud!“

Pesemata ja kammimata tormas ta büroosse.

„Seltsimehed,“ hüüdis ta tuppa tormates. „Nina on vallandatud! Jumala eest!“

„Mis te lobisete, Koslodojev?“ ütles etevaatlik kantseleijuhataja. „Kes teile seda ütles, et tema on vallandatud?“

„Mina ütlen seda!“ kähistas Koslodojev.

Seltsimehed koondusid ta ümber. Alamast registraatorist oli äkki saanud päevakangelane.

„Vallandatud, ütlen ma,“ ütles ta ülevalt alla. „Olge üsna rahulikud. Kui Koslodojev midagi ütleb, siis on see tõsi. Ma nägin, et keegi Ninast enam ei hoolinud, ainult sellepärast, et ta on vallandatud. . . . Hehehe. . . . Astusin talle ise jala peale ja söimasin ta läbi. Nii, kuidas teile ütlen!“

Seltsimehed avaldasid ümisedes kahtlust.

„Valetate, Koslodojev,“ ütles kantseleijuhataja nutuse häälega. „Teie temale jala peale ei astunud! See on võimatu!“

Koslodojev silmitses kantseleijuhatajat põlglikult.

„Mina seda ei teinud? Hahaha! Ilus!“ Koslodojev vaatas ametivennale ülevalt alla. „Ilus, olgu. . . . Lähme kõik välja korridorisse ja teie peate nägema, kuidas ma temale jala peale astun ja ta veel läbigi söiman. Ja tema saab ennast veel vabandamagi.“

Kogu büroo läks välja korridorisse ja ootas. Viie minuti pärast avanes ülematoa uks ja Nina ilmus korridorisse. Ametnikud lükkasid Koslodojevi ette ja jäid ootama. Koslodojev kõhatas närviliselt ja läks ülemale vastu. Nina tuli ruttu ja vaatas hajameelselt ringi.

„Ja kui ma olen eksinud?“ mõtles Koslodojev, ja külm higi tõusis ta higiaukudest. „Kui ta ei ole vallandatud?“

Aga see oli hilja.

„Ah, tulgu, mis tuleb!“ otsustas Koslodojev ja astus ülema jala peale.

„Vabandage!“ ütles ülen ja kargas kõrvale.

„Kõik astuvad siin üksteisele jala peale!“ ümises Koslodojev.

„Vabandage!“ ütles Nina ja vaatas selle juures Koslodojevile näkku. „Ma ei märganud teid!“

Koslodojev naeratas võidurõõmsalt.

„Nii, nii, ei märganud. Peab aga märkama! Ja üldse, mis te siis õieti märkate? Büroos sünnib hulle asju. . . . Igal pool mustus! . . . Sekretär joob. . . . ja tema ei märka midagi!“

Ütles ja kaugeneks pikkamisi.

Koslodojevi võidurõõm oli vali ja teenitud. Teda imetleti. Temast oldi vaimustatud. Katsuti teda sõbraks teha, Isegi uskmatu kantseleijuhataja uskus nüüd, et Nina on vallandatud.

Siiski ei ole midagi igavene kuu all, seal planeedil, mis ennast ju teatavasti võõrast valgusest toidab. Päeva lõpul tormas büroosse naiskäskjal nagu tormituul!

„Seltsimees Koslodojev! Peate tulema ülema juure! Tema ei tea, mis te nimi on, ütles ainult, kutsuge see pikk, punajuukse-line prillidega. Aga rutake! Tema on kuri. . .“

Kuidas Koslodojev ülema tuppa jõudis, ei teadnud ta isegi. Tema silmade ees ujus sügisudu ja ta kõht oli täis külma kui haud.

„Ah, teie olete see!“ ütles ülem ja silmitses Koslodojevit läbitungivalt. „Mis ta nimi on? Registraator? Kaheksas klass? . . . Nii siis, kuulge, seltsimees, täna vabaneb meil tehnilise sekretäri koht. Pakun seda

teile. Neljasteistkümmes klass sinna juure kuuluvate lisaississetulekutega. Loodan, et olete nõus? Mis? Nii siis, see on korras... Asuge kohe tööle. . . .“

Kui Koslodojev toast lahkus, süttas ülem paberossi ja nõjatas unistades toolile.

„Kui mõnus,“ ütles ta, „leida oma büroos inimene, kellele ei ole võõras terav, aga ka terava arvustuse sarm. Kui mõnus omada kaastöölist, kes on julge ja iseseisev ning kaugel igasugusest alandlikkusest ja silmakirjalisusest.“

Maud.

Hollandi kirjanik **Carl Burbach.**

„Preili! Jumala eest, ühendage mind viimaks ometi! Ootan siin juba viis minutit!“

Härra Collinger, rikas õlivabrikant, oli seisukorras, mis tõesti mõistetavaks tegi, et temale iga oodatud silmapilk näis igaviku pikkusena. Oma värisevas käes hoidis ta kaarti, millele selgete tähtedega oli trükitud: Miss Solness, eradetektiiv.

„Hallo!“ kostis aparaadist kõlav hääl.

„On seal miss Solness? — Siin Collinger. Kas tuleksite kohe minu juurde? Büroosse, jah; asi on väga tähtis ja kiire!“

„Silmapilk,“ vastas rahulik hääl.

Kümme minutit hiljem ilmus sale, noor daam, kel süütud, hallsinised silmad, Samuel Collingeri erabüroosse.

„Tere hommikut, härra Collinger!“

„Miss Solness! Jumalale tänu, et olete siin! Ei uskunud, et nii ruttu vajan teie teenistust. Mind on. . . .“

„Varastatud muidugi,“ lõpetas Maud rahulikult. „Vististineed 30.000 gulduat, millest mulle eile õhtul jutustasite.“

„Väga õige, aga. . . .“

„Juhin veel kord teie tähelepanu sellele, kui suur ettevaatamatus see teist oli, et sellest rääkisite inimesele, keda nii lühikest aega tunnete.“

„Õige küll, aga see tuli nii jutu jooksul. Teie kõnelesite oma huvitavast kutsesest ja pakkusite mulle igaks juhtumiseks oma teenistust. Ütlesin selle peale, et ma kui ettevaatlik ärimees ialgi ei pea suuri summe oma büroos, välja arvatud just eile need kolmkümmend tuhat, mis mulle oli makstud.“

„Ettevaatamatus oli see ikkagi.“

„Õige. Hea ainult, et seda ütlesin teile ja mitte kellelegi teisele. Kas tahate mind nüüd aidata?“

„Aga muidugi!“

Lühidalt jutustas Collinger nüüd, kuidas ta varguse leidnud. Siis hakkas Maud kohe

järelevaatust. Paenduvalt kui kass liikus ta toas, kus vargus sündinud, ja silmitses kõiki asju suurekstegeva klaasi läbi, ilma midagi näpuga puutumata.

„Noh?“ küsis Collinger lõpuks kärsitult.

„Eks ma näe, mis võin teha teie kasuks,“ seletas Maud. „Üsun, et juba midagi haitan,“ lisas ta naljatades ja Collingerile lahkumiseks kätt pakkudes.

Collinger ülistas juhtumit, mis teda miss Solnessiga tutvustanud. Pärast paarikordset kohtamist tuttavate juures, oli ta teda eile saadiku juures peol uuesti kohanud. Nad olid sattunud mõnusale jutule, kus ta esimest korda kuulis, et miss Solness on detektiiv. Temale olid missi targad märkused

Paraja tuulega.

Foto: H. Vindisch. Paber: Leonar-Lumarto.

Mudilased nautimas suve lõbusid Pirita jõe kaldal.

Foto: Artur Ranft. Võetud Meyeri kogu-plasmataga 1:4,5 fäie avause juures.

meeldinud ja seega usaldus tema vastu nii kasvanud, et ta nõuks võttis tema abi tarvitada, kui selleks vajadust tuli.

Ometi ei salanud Collinger, et väikese Maudi hallsinised imesilmad selle juures olid etendanud tähtsat osa. Pealegi oli ta kogenud ärimees, kes ialgi kõike ei pannud ühele kaardile. Varsti pärast Maudi lahkumist läks ta detektiiv Jochemi juurde ja ajas temaga pikemalt juttu. Teated miss Solnessi kohta ei olnud pahad.

„Noor, väga intelligentne isik, kes, kuigi ta alles lühikest aega tegutseb, juba nii mõnegi asja on oma ülesandeandjate rahulduseks lahendanud,“ teadis Jochem oma naissoost kolleegi kohta teatada. Aga Collinger arvas sellepärast paremaks kaks rauda tules hoida. Tõustes ütles ta :

„Nii siis, härra Jochem, teie ülesanne on selle noore daami tegevuse järele valvata. Asi ise jätke esiot: a rahule, sest kogemused on mulle näidanud, et mitu kokka supi ära rikuvad.“

Esimese klassi suitsetamiskupees istusid akna all vastamisi üks sale noormees päevitanud näoga ja noor preili hallsiniste silmadege ja teise akna juures keegi vanem härra, kes kandis kuldraamiga prille.

Kui rong minema veeres, möödus mitu minutit mingisuguse juhtumita. Siis võttis noor daam äkki revolvri ja sihtis sellega noorele mehele. „Andke mulle Collingeri 30.000 guldnat välja!“ oli kõik, mis ta ütles.

Mees surus hammaste vahelt kõva vandesõna, pistis käe oma kuue taskusse ja viskas Maudile vihase pilgul kätte rahataasku, mille see rahulikult oma nahktaskusse pani, ilma et revolvriotsa oleks alla lasknud vajuda. Vana härra silmad läksid imesütuses suureks, aga ta ei lausunud sõnagi.

Rong lähenes esimesele jaamale. Nagu välk tõusis noormees äkki, lõi Maudil revolvri käest ja hüppas juba aeglasemalt sõitvast rongist välja.

Maud kahvatas ja karjatas. Nüüd esitles ennast vana härra: „Jochem, detektiiv.“ Maud, kes temale oma ülesannet lühidalt seletas, ei varjanud oma

kibedat pettumust vangi põgenemisest. Aga Jochem lohutas teda ja andis talle nõu, võimalikult ruttu raha kindlasse kohta viia. Maud sõitis koju tagasi, kuna Jochem Collingerile telegrafeeris: „Varas pääses viimase hetkel. Raha on Solnessi käes. Tema väärrib usaldust.“

Collingeril oli vaev varjata, et ta juba kõik teadis, kui Maud talle oma lugu kurvalt jutustas. Kaastundlikult pettunud neiu silma vaadates tänas ta teda õige südamest, kui raha vastu võttis. Aga äkki kisendas ta kohkudes: „Rahad on valed!“

„Mis?“ hüüdis Maud ehmedes. „See nurjatu! Nüüd pean katsuma teda tabada!“

Ja marutuulena tormas ta uksest välja.

Kuna härra Jochem samal õhtul oma sõbrale Collingerile Maudi kangelasteost jutustas ja Collinger temale valeraha näitas, mis kelm aimduseta neiu kätte mänginud, seisid ühe suure ookeaniauriku lael kaks isikut usaldavalt üksteise kõrval.

„Selle toimetasid sa jälle toredasti, Maud,“ sosistas päevitanud näoga sale noormees. „Märkasid kohe, et see vana härra oli detektiiv ja tarvitusele võtta tuli trikk valerahadega.“

„Ma ei tea,“ vastas noor daam, kel hallsinised silmad, „m's seekord kergem oli: teda seal rääkima panna sellest, mis meile oli vaja teada, või teda valvata, kui ta oma sõbra detektiivi juurde läks.“

Väga rahulolles vaatas noormees oma ilusale kaaslasemale ja tõmbas ta pea oma rinnale, kus see tükk aega puhkas Collingeri 30.000 guldnal.

Armastus.

Tshehhi-Saksa kirjanik **Frank Argus.**

Vabrikant Heinold tõstis silmad küsivalt. Kantseleisse oli parajasti tulnud tema proua, kes teda pikkade abieluaastate jooksul ainult mõne korra oli vabrikus külastanud. Heinold teretas teda, osutas istmele ja ütles siis kergesti:

„On see siis nii tähtis. Erna?“

Sale, tore proua istus külmalt ja uhkelt pehmes klubitoolis. Ta nägu oli kahvatu ja ilmutas sisemise võitluse jälgi, aga ta huuled laususid külmalt:

„Pea sinuga tungivalt rääkima.“

„Palun,“ vastas Heinold viisakalt ja süütas sigareti.

„Mina ei jõua seda üksikut, tühja elu enam kannatada. Olen abielus ja ometi puudub mul mees. Vabrik on sulle armsam kui mina.“

„Ja . . . ?“

„Ja ma tahan sulle ütelda, et ma olen otsustanud sinust lahkuda. Kas oled lahutusega nõus?“

Heinold tõstis üllatanult silmad ja silmitses oma naist jahedalt ja uurivalt.

„Kes on su sellise otsusele viinud, Erna?“

„See ei puutu siia.“

„Oh ei,“ vastas mees vilult, „enne kui edasi räägin, pean teadma nime.“

„See pole tarvilik. Ole kindel, et see mees mind armastab ja minuga hoopis teisi ümber käib kui sina.“

„Muidugi,“ naeratas mees pilkavalt. „Teisiti ei või see ju ollagi. Aga kes ta on?“

„Seda kuuled sa muidugi varsti!“

„Nii. Ütle, Erna, on sel mehel ka niipalju varandust, et kõik su tujud suudab rahuldada? Ära unusta, et sa oled kallis naine.“

„Ära tee enesele ses suhtes muret. Nii siis: jah, või ei?“

„Tema nimi?“

„Seda ma sulle esiotsa veel ei ütle.“

„Kuidas soovid, Erna. Minu vastus on muidugi kindel ei.“

Erna tõusis pahaselt ja ütles põlastades:

„Et sul ka häbi ei ole!“

„Mine koju, laps, ja maga oma tujud välja! Minul pole selliste stseenide jaoks aega ega lusti.“

Erna löi loitma:

„Loomulikult, minu jaoks pole sul iial aega! Aga sa pead teadma: sinu parim sõber on ta — insener Baumann! Kas oled nüüd rahul?“

Heinold kähvas kolkudes püsti.

„Baumann?“ raputas ta meeleheitlikult pead. „See pole ju ometi võimalik.“

„Võid mind juba uskuda.“ Nii heitvalt tuli see Erna huultelt, et Heinoldile meelepahas veri näkku tõusis. „Jah, mitte ainult mina pole sinust tüdinenud, vaid ka sinu sõber, kellest sa nii väga lugu pidasid ja kelle eest sa pea oleksid pannud pandiks. Kas annad mind vabaks?“

„Tema armastab sind, Erna?“

„Mitte üksi seda, ka mina armastan teda. Ei taha enam sinu juurde jääda.“

Heinold seisis vaikides ja vahtis oma ette tühjusse. Siis astus ta ruttu naise juurde, kahmas ta käest karedalt kinni ja vaatas talle tarretult silma:

„Kas olete mind ehk juba petnud?“

„Kas oleksime pidanud sinult selleks enne luba küsima?“ naeris Erna lühidalt.

„Erna!“

Valu värises ta hääles, siis aga muutus ta pilk halastamata valjuks.

„Mine, õhtul kuuled sa mu lõpusõna.“

Tagasivaatamata lahkus Erna kantseleist.

— — —

Pool tundi hiljem istus vabrikant Heinoldi vastas insener Baumann, kes telefoniteel ruttu sinna kutsutud.

„Mis on sündinud, Karl? Sa oled ju sur-nukahvatu!“

„On see tõsi, et sa mind minu naisega petad, Paul?“

Kohkudes tõusis Baumann. Kähisedes lükkas ta suust:

„Kes sulle seda ütles? See on ju vale!“

„Nii, siis on Erna valetanud.“

„Erna . . . ?“

„Jah, minu naine. Ta oli siin ja nõudis mult luba lahutuseks. Noh . . . ?“

„Asi on nii,“ pomises Baumann tasa ja kogeledes.

„Kas tead, kes oma sõbra vastu selline on? — Kaabakas!“

„Karl! Ma ei luba seda enesele ütelda!“

„Suu peal! Mehel, kes sellise asjaga saab hakkama, pole vähematki õigust midagi keelata.“

„Vaata, Karl, ma armastan Ernat hultusti, aga mul polnud julgust sulle tõtt tunnistada.“

„See on sinu südametunnistuse asi, Paul. Ma lasksin su siia kutsuda selleks, et sulle teatada, et ma enese tõesti lasen lahutada, aga ühtlasi ka kõik oma raha sinu ettevõttest välja võtan. See on kõik.“

Kohkudes tõstis Baumann silmad.

„Sa hävitad mu ju siis ära, Karl.“

„Kahju küll. Aga keegi ei või minult nõuda, et ma oma naise armukese ettevõtet rahaliselt toetan.“

„Sa tahad mind siis hävitada?“

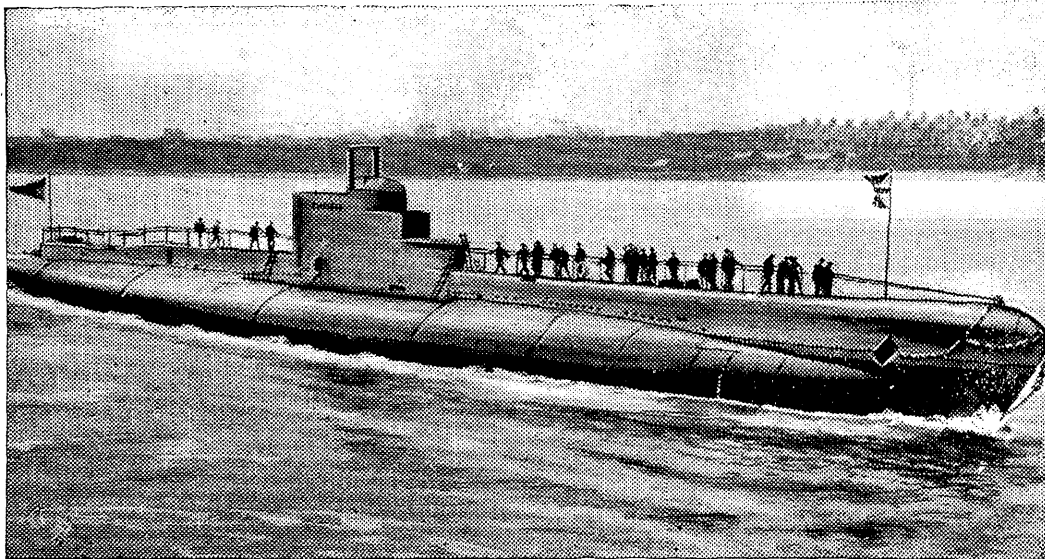
„Ei, seda ma ei mõtle; ma ainult katkestan kõik meie seltskondlikud ja ärilised suhted.“

„Ei mõtlegi sellele. Aga kui sa tahad minu naisega kõik läbikäimise viibimata katkestada ja siit linnast kaduda, noh, siis olen nõus oma kapitali sulle veel edasi jätma. Tee õhtuni oma otsus.“ — —

Kui Heinold oli õhtul oma villasse tagasi tulnud, läks ta naise juure. Leidis selle nutetud silmil tüht kirja lugemast.

„Erna, mõtlesin asja üle järele. Sina oled vaba ja võid minna millal ja kuhu tahad. Annan homme advokaadile lahutuseülesande.“

Noor proua tõusis naeratades ja surus ennast meelitades mehe vastu:

Inglise allveepaat „Poseidon,“

moodsamaid inglise allveepaate, pörkas „Weihowei“ juures kokku hiina aurikuga ning hukkus. Meeskonnast lämbus 18 madrust, pääsesid 5 ohvitseri ja 30 madrust.

„Karl, ära aja mind enesetapmisele!“

„Vabanda, kas sina küsisid minu aust, minu armastuselt ja abielust? Mispärast rüvetasid sa meie sõpruse?“

„Ma armastan Ernat!“

„Siis kanna kui mees sellest järgnevad järeldused, see on kõik, mis sulle võin nõu anda.“

„Oled sa siis nii lepitamata, Karl? Kas tahad sa mind tõesti surma ajada?“

„Aga ega's sa minu tujusid ometi ei võta tõsiselt, mehekene? Tahtsin vaid näha, kuidas sa ennast üles pead.“

„Aga Baumann?“

„Aga ära räägi ometi sellest inimesest!“

Heinoldi näost lehvits üles kerge naeratus, kui ta kummardas ja abikaasa otsasist kergesti suudles.

Suurvürsti kihlvedu.

Prantsuse kirjanik **Maurice Dekobra.**

Restoran Imperiali suur saal säras küünalde valguses. Lilledega ehitatud laudade taga istusid valitud külalised, kelle elegantsi trumpas üle ainult nende tingimusteta suursugusus. Mustad ülikonnad vaheldusid paljaste õlgadega ja kuldselt säravatest juustest sädelesid diamantidega kaunistatud peaehted.

M. Anselme, maitre d'hotel, lasi väejujuhina lahinguväljal kelnerite salkkonda marssida ja saatis nad kallaletungile isemeelsete kõhtude vastu. — Äkki andis ukselfeelsisja individuumile ruumi, kelle välimus ainuüksi aitas, et hämmastada, jah, isegi pahandada restoran Imperiali alalisi külalisi. See oli närune kaabakas kollaka, sasis habeme ja äärmiselt viletsate jalatõududega. Ta peas oli kõva kübar, mille äär tuletas meele hammasratast teraskõisraudteel. Ta püksid olid kinnitatud nõõriga keha ümber ning oli näha, et ta ei kannud särki paberist rinnaesise all, mida kaunistas tilluke, oranshvärvi koetud lill.

Sügav hämmastus valdas restorani külalisi, kui uustulnuk tõmbas viisakalt kübara ja ütles mahedalt, küljeli lastud poega: „Tere õhtut, daamid ja härrad . . .“

M. Anselme, kes tundis end haavatud nagu oleks keegi teda isiklikult teotanud, tahtis parajasti anda kahele tugevale noormehele käsu, et vigurivänt saaks eemaldatud, kui saali astus taksaautojuht, kes talle tasa sosistas: „Üks sõna, monsieur.“

Maitre d'hotel läks temaga puhveti taha, mis üleni oli kaetud toreda puuviljaga ja küsis värisevate ninasõõrmetega, mis tema juures alati oli suure, seesmise ärrituse tundemärk: „Mis te soovite?“ — „Teie tahtsite kaabakat välja visata lasta?“ — „Muidugi . . .“ — „Ärge tehke seda! Sõidutasin ta siia. Ta tuleb Cercle de l'Union'ist, mille liige ta on ja kus ta vedas, kihla mõne sõbraga 100 louis peale, et sööb kaabakana restoran Imperialis. Ta on suurvürst Stephan . . .“

„Suurvürst Stephan!“ hüüdis M. Anselme jahmunult. — „Tema isiklikult. Tahtsin teid hoiatada, et ära hoida eksimist . . . Nii tulurikas külaline kui tema, eks ole . . .“

„Muidugi . . . teil on täielik õigus!“ Ja tänulik maitre d'hotel lasi libiseda hõberaha autojuhi pihku, mille peale see rahulolles eemaldus.

Parajasti katsus kaabakariietes suurvürst end vabastada mõlemast teenrist, kes teda hoidsid kraest. Seal tormas M. Anselme nende juure, saatis nad minema, kumardas nende ohvri ees ja ütles poolvaljult: „Andestage, kõrgus . . . ma ei tunnud teid ära. Kuhu soovivad kõrgus istuda?“

Suurvürst näitab kaastundlikult üleolevat naeratust mõlema teenri suhtes, kes tast nii karedalt kinni olid haaranud ja pööras emfaatiliselt Anselme poole: „Tolle laua ääre, muusika kõrval, seal soovin kõhtu täita.“

See ootamatu pööre äratas kõikide külaliste tähelepanu ja nad kõnelesid kaua ja pikalt imelisest sündmusest. Eriti naised sosistasid, piinatud uudishimust: „Kes on ta? . . . Kes võib ta olla? . . . Oh, katsu seda teada saada.“ — „See on purjus lord.“ — „Ei, ajakirjanik, kes tahab kirjutada sensatsioonilist artiklit.“ — „Õeldakse, et ta on tsaari onupoeg ja on tulnud jala Peterburist.“ — „Vale! Ta on eeskavanumber saalis nagu varietees!“ — „Kas arvate, et ta laulab?“ — „Tasa! . . . Vaikige . . . ta on sotsialistlik parlamendisaadik.“

Seal astus M. Anselme magusa ilmega suurvüsti juure, keda näis lõbustavat lugu.

Miss Universum 1931.

Galveston'is (U.S.A.) valiti maailma ilusamaks naiseks 1931. a. Belgia iluduskuninganna Nella Duchateau.

Ta küsis: „Missuguseid hors-d' veuvres soovivad kõrgus?“

„Jätke rahulikult „kõrgus“ ära, eks?“ tähendas suurvürst pilkavalt, . . . „tooge mulle röikaid, suur verivorst tomaadikastes, kauss praekartuleid ja desserdiks . . . hm tooge kaaviari. Et olen tast nii palju kuulnud, tahaksin teda kord maitsta!“

Maitre d'hotel naeratas viisakalt, noteeris söökide järjekorra blokki ja ruttas kassa juure.

Kõrvallauas sosistas talle külaline, kes sõi kahe ilusa daamiga: „Kirjeldamatu, kui koomiline ta on! . . . Kaaviari desserdiks!“ — „Ta mängib hästi.“ — „Kes ta siis on?“ — „Suurvürst Stephan.“ — „Oh! . . .“

Nagu kulutuli lendas nimi lauast lauda ja kõik lognonid pöördusid imelisele suurvürstile, kelle kihlvedu lõbustas blaseerunud elumehi ja nende mondäänseid kaaslannasid. Siis ilmus keldermeister ja päris kõige alandlikumalt, mida kõrgus soovib juua: Kas Barsac 74 või Pommard 88 või Château-Honfoc 91? Heitmata veinikaardile pilkugi, tellis suurvürst sundimatult: „Liiter punast!“

Märkamatu naeratus mängles värvitud huulte ümber ja noor aristokraat monokli ja nõõritud taljega hüüdis vaimustatult: „Bravo! . . . Ta on phänomenaalne!“

Nüüd tulid redised. Külmavereliselt ajas suurvürst nad kahvli otsa ja sõi, nimetis-sõrm küsimüsmärgina painutatud.

Lähedal poodiumil katkestasid mustlased mängu. Nad hoidsid kõhtu . . . Nad naersid nii südamlikult, et suurvürst pööras nende poole ja ütles: „Mängige parem ilus laul ja ärge naerge nii meeletult, siis läheb verivorst libedamini alla.“

Nüüd tõusis lõbusus veelgi. Keegi väike proua, kes istus ta läheduses, ütles rõõmust särades mehele:

„Mis ütled sa, kui vaimukas on ta!“

Teine tähendas valjult naabrinnale:

„Kas tead, ta meeldiks mulle väga hästi!“

„Kas armastad blond mehi?“

„Ei, kuid ta sarnaneb Alfred de Musset'le, kas sa ei leia?“

„Jah, parandatud trükk.“

Akki hüüdis suurvürst Anselme järele:

„Hee . . . ! Pssstt . . .“

Kõned vaikisid, kuna ligi ruttas maitre d'hotel, suurätik kaenla all. Seal mõirgas suurvürst kuulatavate külaliste hääletusse vaikusse:

„Ja mu kaaviar?“

„Hea küll . . . Kui kõrgus . . .“

„Kuulge, vanamees! Mitte kõrgus, vaid kaaviar ja silmapilkselt.“

„Kohe, kuid läheb aega teda valmis teha.“

„Kuidas, kas ta veel ei ole keedetud?“

Kui ta lõpuks serveeriti väikeses, valges puunõus ja külalised nägid, kuidas suurvürst kaaviari sõi supilusikaga otsekohe nõust, tõusid hõisked ekstaasini. Plaksutati käsi, joodi ta terviseks. Karjuti: „Veel rohkem! Da capo . . .“ Ja mustlased intoneerisid seistes Vene hümni, kuna ta, variseerlikult naeratades, kummardas pea kaviarinõukese kohale, habe ülekülvatud väikeste, mustade kuulikestega.

* * *

Vana, aumärgiga kaunistatud härra roosakate paledega pidas kõne. Seal tõusis suurvürst, seadis korda oranshvärvi kravati, sõrmitse ainsa mansheti kallal, mis ehtis ta paremat käerannet, tõstis veiniklaasi aumärgiga kaunistatud härra poole ja hüüdis roostetanud häälel: „Sinu terviseks, Etienne!“

Ialgi varem ei oldud lõbutsetud nii hästi restoran Imperialis; isegi mitte vana aasta õhtul või fashingi ajal. Kassapreili unustas noteerida roastbeefid ja vasikafricandeaux'd ja uksehoidja seisis ja ootas suurvürsti minekut, kellelt lootis muinasloolist jootraha.

„Sigareid!“ hüüdis äkki õhtu kangelane.

— „Siin, palun . . .“

Maitre d'hotel tuli vankrikesega, millel olid kõiksugu luksussigarid valikuks ja soovitas suurvürstile toredat havannat. „Kas teil ei ole Kuuba sigareid?“ küsis see. — „Ei, meil on ainult havanna Henry Clay, kuid võiksin muretseda Graziosa.“ — „Teil on Graziosa? Tore! Tunneksin rõõmu Graziosa'st. Ja nüüd, mu vanamees, sõida luksusvankriga minema!“ Ja ta andis vankrikesele jalahoobi, et sigarid kaares maha lendasid.

Ta nautis Graziosa't ja kohvi inimese lõbusa rahuldusega, kes on võitnud kihlveo ja hotelli külalised eemaldusid üksteise järele peaaegu kahetsustundega nagu kartes, et jäävad ilma uutest naljadest. Akki olid seal kaks väga karvast härrat, kelle tulekut keegi ei olnud märganud, nad lähenesid ettevaatlikult suurvürstile selja tagant, panid talle üheaegselt ühe käe õlale ja ütlesid: — „Edasi, marss . . . järgnege meile!“

Suurvürst vaatas ringi ja kahvatus. „Edasi, marss!“ kordasid mõlemad väga karvased härrad . . . „Vastuvaidlemata!“

* * *

Selle vahejuhtumise hämmastunud tunnistajad tahtsid suurvürsti heaks välja astuda, keda pidasid arusaamatuse ohvriks, kuid üks mõlematest härradest oli ta juba välja tõuganud, kuna teine andis M. Anselme'le

tarvilikke seletusi. „Suurvürst Stephan, arvate teie! . . . Suurepärane! Ta on hulgas, kes arreteeriti Bourg-la-Reine kuulsa murdvarguse pärast ja kes täna hommikul põgenes puurist!“

Ants Allik.

Saksa kirjanik **Hans Gäfen.**

Juba aastaid luges Elli, kes oma vana ema seltsis vaikselt elas ühes väikeses linnas, ajakirjast luuletusi, mille all seisis nimi Ants Allik.

Ta armastas neid südamlikke, vahvaid luuletusi, milles peitus metsade kohin ja põldude muinasjutulik vaikus õhtul.

Ants Allik pidi olema harmooniline, temale hinge poolest sugulane inimene, kes tänapäeva kiirest askeldamisest puutumata käis vaikseid teid ja oma rikkast südamest andis kingitusi neile, kelle hing oli tema hingega sugulane.

Üsna pikkamisi kõvenes noores neius soov, luuletajalt mõnda isiklikku rida omada ja teda kord võib olla tundmagi õppida, seda, kes tema vaiksesse elusse kandis nii palju päikest ning rõõmu.

Ja kord kirjutas ta temale ajakirja toimetuse kaudu järgmise kirja:

„Väga austatud härra! Juba hulk aastaid kuulun ma nende hulka, keda teie rõõmustate oma vaiksete, harmooniliste luuletustega, mis seisavad rõõmustavas vastolus meie päevil nii väga levinud rahutusega ja käruga. Ma tänan teid südamest teie luuletuste eest, millega teie mulle enam olete annud kui võib olla ise aimate. Palun teid mulle mõne reaga lahkesti teatada, millises kirjastuses teie luuletused on ilmunud raamatuna.“

Varsti saabus vastus, milles luuletaja kirjutas, et ta oma vaiksetele värssidele siia maani veel pole leidnud kirjastajat ja seda vististi veel vaevalt leiab, kuna nende arv, kes veel vaikseid luuletusi armastavad, väike olla ja luuletuste trükkimine sellepärast ennast ei tasuvat. Kuid ta leidvat selles kirjas kogukese tema luuletusi. Kirjutagu veel ja siis vastavat temagi jälle ning saatvat talle, kui see soovitav on, veelgi oma luuletusi.

Ja kirjad nende vahel tulid ning läksid. Elli elu muutus nende läbi valgemaks, ja

ta võis oma valust, mis ema haigestumine talle tõi, pisut kergemini jagu saada, kuna teda, kel puudusid sugulased ja sõbrad, luuletaja sõprus rõõmustas ning õnnestas.

Mõni nädal hiljem suri ema.

Elli oli üksipäi.

Tuli Ants Allikalt imetaolikult lohutav kiri. Luuletaja palus teda ennast külastada, ja kuna ta ütles, et tema emagi talle ütlevat südamest tere tulemast, siis ei kahelnud Elli seda kutset vastu võtmast.

Vaksalis võttis teda vastu keegi lahke, vana daam, kes ennast esitles luuletaja emana ja jutustas, tema poeg pidanud mingisuguse hädavajaliku asja pärast ära reisisima, aga tulla varsti jälle tagasi.

Väikeses pansionis, kus vana daam elas, oli Ellile ilus tuba valmis vaadatud. Lilled katsid lauda ja paar ilusat pilti seinu.

Nüüd algas Ellile hingeliselt rikas elu. Ja imestades märkas ta, kui väga sarnased olid vana daami sõnad neile sõnadele, mis olid seisnud luuletaja kirjades.

Tuli üks vaikne õhtu.

Emä stüütas tule ja mängis klaveril vanu, ammu unustatud viise.

Ja siis, kui mõlemad naised lahkes kõneluses üksteise kõrval istusid, ütles vana daam äkki lihtsalt ja tasakesi:

„Ärge ehmuge sellest, mis teile nüüd ütlen: Mina olen Ants Allik. Poega mul ei ole. Luuletused ja kirjad kirjutasin mina ja Ants Allik on nimi, mille all mu luuletööd ajakirjades on ilmunud. Kui soovite, võite minu juurde jääda. Otsisin juba kaua naissekretäri, kes mind mõistab, vaikset, ustavat, usalduseväärset inimest. Arvan, et selle teis olen leidnud. Veel enam kui seda: Teist on saanud minule sõbranna. Ütelge jah?“

Elli, esiti ehmunud, sest sel hetkel lendasid kõik ta unistused ja lootused nagu järsus tuulepuhangus laiali, noogutas pead ja suudles tänulikult sõbranna, luuletaja Ants Alliku, kätt.

Salavõrgud.

Autria kirjaniku **Otto Hermann'i** romaan.

13

„Jah, tean seda,“ kinnitas Sling pead noogutades, kuna ta vaatles tähelepanelikult oma hoolikalt maniküüritud käsi, „teisel puhul oleksime sellest kohe teada saanud. Selle eest on hoolt kantud. Kuid sinagi ei istuks siin, võid selles olla julge. Ja see vist oligi, miks sa meid ära ei annud, eks? Palun, ära tõenda midagi, me teame küllalt. Kuid mitte sellepärast ei tulnud ma,“ jatkas ta lühida pausi järele. „Kuhu me jääme? Ah ja, rääkisime su ärasõidust. Kahjuks pean tegema joone läbi arve, sest sellest ei tule midagi.“

Colette ei olnud üllatatud. Ta oli seda oodanud ja vastuse valmis hoidnud.

„Reisin, millal tahan,“ seletas ta, katsudes end vihasena näidata. „Kuid ma ei mõista, miks mind selles takistada tahate, kuna usute, et võiksin teid ära anda. Kui olen maalt väljas, olete minu eest kindlad.“

Talle vastas lühike, pilkav naer. „Ma ei oleks pidanud sind nii rumalaks, Colette,“ ütles Sling ülevoolavalt lõbusasti. „Sa pead pidama meid väga lollideks, kallim, ja see on ainus paha omadus, mis meil ei ole. Ka välismaal võib ära anda,“ jatkas ta silmi pilgutades, „ja kindlamini.“

„Sellepärast siis,“ pomises Colette.

„Jah, niiviisi,“ avaldas Sling nõusolekut. „Ja veel midagi. Peremees näib ikka veel sind eelistavat. Ta tahab, et tuled tema juure tagasi ja nimelt kohe. Pean sind tooma, ta ootab sind.“

Colette vaikis kohmetult. Talle näis, et ta südamele oli langenud tina. Ta oli üksi Slingiga korteris ja teadis, et see vägivalda eest tagasi ei kolkunud. Ta teenija ei saanud teda aidata ja kuigi oleks saanud, ei oleks ta teda kutsuda võinud. Tal oli ainult üks mõte: aega võita. Ehk juhtus vahepeal midagi. Nagu kaaludes vastust, sammus ta toas edasi ja tagasi. Juba lühida pausi järele muutus Sling kärsituks.

„Noh, mis sa ütled?“ küsis ta teravalt ja tungivalt.

„On ta ülesanne soov või käsk?“ oli Colette põiklev vastuküsimus.

„Ta soovid on enamasti käsud,“ seletas Sling lühidalt.

„Ja kui ma vastu seisan?“

„Ma ei soovitaks sulle seda,“ vastas Sling õlgu kehitades. „Sa tead, mis sünnib ini-

mestega, kes talle vastu panevad. Mõtle Stanfordile ja Trentile.“

„Teie ei saa minuga talitada nagu Trentiga,“ vastas Colette ägedalt. „Arvan, et meelitasite ta lõksu ja korraldasite asja nii, et ta sõbra maha lasi.“

Jälle valdas Slingi alkoholist inspireeritud lõbusus. „Vaadake väikest kassi,“ naeris ta. „Kui tark on ta! Kuid mitte küllalt tark. Kuidas meie seda siis korraldasime, et Trent Donaldi maha lasi? Kui sa oleks järele vaadanud, oleksid sa leidnud, et kõik kolm kuuli, mis Trent lasi, trepi puusse löid. Ka Trent oleks seda märganud, kui ta ei oleks ära jooksnud nagu hullumeelne, mille läbi meie võitsime aega laipa ära koristada ja kõiki jälgi kõrvaldada. Kuul, mis tabas Donaldi — pool tundi enne seda, kui Trent astus majja, — tuli teisest revolvrast, kui seda teada soovid. Siis lasime Donaldi lihtsalt trepist alla libiseda ja Trent uskus, et tema on mõrtsukas. Geniaalne, mis?“

Sling näis pidavat asja toredaks naljaks, sest ta suutis vaevaga naerust koguda. Colette aga värises vihast.

„Teie nimetate seda geniaalseks,“ hüüdis ta, „teie kuradid, teie alatud kaabakad! Kas teil ei ole inimlikke tundeid, et teie — Kuid muidugi, kuidas võisin seda küsida. Nüüd on aga küllalt, ma tahan — ma tahan —“

„Mis sa tahad?“ kõlas rahulikult Colette magadistoa ukselt. Colette ja Sling vaatasid üllatatult sinna. Slingi lõbusus kadus kohe ja ta õhetav nagu kahvatus.

Uustulnuki näost oli vaevalt suu näha. Ülemist osa varjasid autopriidid, millega oli kooskõlas ta riietus, pikk, lai mantel ja sügavasti otsaesisele surutud müts, aga see suu, mille huuled moodustasid kaks vahvat, õiget joont, tõotas vähe head.

„Andesta, et astun selles ülikonnas sinu juure sisse, Colette,“ jatkas mees aeglasel toonil, „ja pealegi teatamata, kuid mu auto seisab ukse ees ja et Slingil näis olevat aega oma ülesande teostamisega, tuln ise seda täide viima.“

Ta pööras Slingi poole ja ta silmad, mis vaatasid noateravalt läbi autopriidide, näisid end Slingi omadesse puurida tahtvat.

„Kuulsin osa teie jutust,“ algas mees uuesti. „Eriti ilus oli see, mis Sling ütles äraandjatest ja inimestest, kes mulle vastu töötavad. Nende hulka kuuluvad ka need, kes suud ei pea. Ta oleks võinud seda enese pihta võtta.“ Siis tõusis ta hääl lõikavalt teravaks.

„Kas teie ei lubanud mulle, teie lobiseja, et vaikide selle üle, mis praegu Colette'le jutustasite — teie naersite seal juures, nagu ma märkasin? Et vaikite igatihe vastu. Ja kas mul on tagatis, et teie, kui olete purjus nagu praegu, jälle lobisema ei hakka? Teie teate, mis ootab äraandjaid — neetud, mees, võtke käsi pistolilt — ah, teie ei taha! — Teie tahate vist muud — hüva, saate —“

Mis ta veel ütles, selle lämmatas pauk, mis näis tulevat ta laiaautomantli alt. Colette, kes siamaani nagu Sling, oli olnud tunn ja liikuvuseta, heitis sellele pilgu. Sling oli võtnud taskust pistoli, kuid enne kui suutis seda tõsta, langes see ta käest. Ta keha vajus kokku ja langes lõdvalt kiiiktoolile, millest ta oli tõusnud uustulnuki sisseastumisel.

„Õigupoolest on mul tast kahju,“ tähendas mees ükskõikselt. „Ta oli muidu väga tubli. Kuid ma ei vaja teda enam. Lugu on lõpetatud, Colette,“ jatkas ta, pöörates tütarlapse poole, kes seisis ikka veel nagu kivistunult, „f i n i s h e d, lõpp; maja palgid pauguvad ja müürid on pragunenud. Targad inimesed kaovad, enne kui on hilja. Ma kaon, tüdruk. Kolmkümmend kilomeetrit siit eemal ootab lennuk, mis viib mind Argentiinasse — mind ja siind. Algane seal uut elu. Rõõmus ja heas tahtmises. Raha on mul küllalt. Sa pead kõik saama, mida ihaldab su süda. Paki ruttu mõned asjad kokku, ehted, kasukad, kübarad ja veidi pesu. Muu muretsen ma. Kuid tee ruttu! Kuradi pihta, miks sa ei liigu? Kas sa ei mõista, et sa ei tohi üksi siia jääda, et sind karistatakse valjult minu kaassüüdlasena? — Ka kuuled?“

Colette ei näinud tõepoolest kuulvat, ükski muskel ta kehas ei liikunud. Ka mees tardus äkki ja kuulatas. Kiired sammud tulid trepist üles ja peatusid ukse ees. Siis kostis tume mürts, mis kordus lühidate vaheaegadega. Raske, inimlik keha viskas end vastu ust, ikka ägedamini, kuid see oli tugevast tammest ja pidas vastu. „Colette!“ tuli sumbutunult, kuid hirmunult läbi ukseprao. „Colette, kus olete? Avage.“

„All kuuldi pauku,“ pomises mees auto-

prilliga, „kuigi lasin kuue varjus. Meil ei ole enam aega kaotada. Tule nagu oled.“

Veel ikka ei liikunud Colette. Ta kuulatas pingutatult ukse suunas.

Äkki kõlasid väljas kiirete vaheaegadega paugud. Nad olid sihitud ukse lukule ja kui mees väljas end heitis jälle vastu ust, kostis läbi väikese koja kuni elutoani selgesti puu pilbastumine ja lõhkemine. Colette tundis rohkem kui mõistis, et sein, mis lahutas teda hirmsa mehega, kes seisis ta ees, välisilmast, läbi oli murtud ja ta halvatus rauges. Ta karjatas kõledalt ja selles karjatases oli rohkem, kui silmapilgu kokkusurutud hirm: „Fred, Fred! Tule mu juure! Tule!“

Ühtlasi jooksis ta nii ruttu kui võis ukse poole. Kuid ta ei jõudnud kaugele, mõne sammuga oli mees ta kõrval ja kuna ta tugeva käega ta saleda keha kinni haaras, surus ta vaba käega Colette näole lapi, millest tuli magus lõhn.

„Nii siis on lugu, sa madu,“ sisises ta talle kõrva. „Mõistan nüüd, kuid sellest ei tule midagi, Ma ei või jätta siia äraandjat. Sa tuled kaasa, kas tahad või mitte.“

Kõike jõudu kokku võttes õnnestus Colette'le end mehe kaisutustest vabastada ja eetrimaski näolt rebida, kuid sellega oli ta vastupanu murtud. Ka oli uimastusvahend juba mõju avaldanud. Mees tõstis vaevalt veel vastupaneva tütarlapse süle ja jooksis temaga lähedasse magadistuppa.

Selle uks langes kinni sel silmapilgul, kui Trent väljas oli kõrvaldanud viimased takistused ja korteri tormas. Ta võis kuulda veel ukse kinnilöömist.

Jõudes Colette elutuppa, vaatas Trent kiirelt ringi. Pilk Slingi viltu üle tooli lamavale kehale ja tume vereloik näitas talle, kelle vastu oli olnud sihitud pauk, mida ta oli kuulnud. Ilma enesele lähemaid mõtteid tegemata ja ilma surnust hoolimata, tormas ta magadistoa poole. Sellel oli ainult üks väljakaik, uks, mis juhtis elutuppa, ja kui mees, kelle pärast Colette appi oli karjunud, temaga sinna oli põgenenud, nagu oletas Trent, ei võinud ta tema käest pääseda.

Trent oli üllatatud, kui leidis ukse lukustamata. Seletus selleks ja veel suurem üllatus ilmutasid end, kui ta astus magadistuppa. See oli tühi!

Trent jäi kohmetult seisma. Oli ta eksinud kinnilöödud ukse poolt tekitatud müra suunaga? Vaevalt võimalik. Teine uks, mis viis elutoast, oli vastaspoollises seinas.

Magadistoa mõlemad aknad seisid lahti. Haaratud äkilisest hirmust, jooksis Trent sinna ja heitis pilgu alla. All õues sammus mees mundris mõõdetud sammudega edasi ja tagasi. Maja oli siis juba piiratud ja see rahustas Trenti. Ka tulid kojast kiired sammud, mida saatis mitme hääle pomin. „Kahtlemata Hunter ja mõned politseinikad,“ mõtles Trent, „kuhu jäid aga Colette ja ta riisuja?“

Trent tahtis parajasti elutuppa tagasi minna, vastaspoolse ukse juure, kui nägi laia messingvoodi posti küljes midagi lehvivat: daamikleidi sakiliselt väljakistud kuuepalistust, käristatud posti kruvist! Selleks oli ainult üks seletus. Kiires jooksus oli Colette kleit rippuma jäänud ja nimelt nii kõrgel põrandast, mis näitas, et Colette oli kätel kantud.

Oli vaevalt möödunud minut Trenti tulekust korterisse, sammud trepil lähenesid kojauksele. Vahepeal töötas Trenti peaaegu palavikutaoliselt, kuid imeliselt selgelt vaimujõudude suurimas pingutuses. Ilma, et ta end oleks lasknud eksitada nähtavast võimatusest, heitis Trent end kohe ainsale võimalusele: Toal oli salajane väljakäik, mis viis mujale, kui Minetta Lane maja kotta. See oli Colette korteri mõistatuse lahendus ja selle ukse olemasolu oli ta oletanud nende tutvuse esimesest päevast saadik.

Hunter, saadetud kahest politseinikust mundris ja kahest detektiivist, tormas tuppa.

„Ah, seal teie oletegi,“ hüüdis ta nähtava kergendusega. „jümalale tänu! Aga kus . . .“

Trent ei lasknud teda lõpetada: „Hunter, missugune maja Sullivan Streetil on külg külje vastu sellega?“

„Number 24,“ vastas Hunter kohe

„Laske ta kohe lukustada,“ käskis Trent, „ja katsuge sealt kõrvalolevasse korterisse tungida. On olemas mingisugune salakäik. Meie mees on seal. Ta on preili Colette kaasa vedanud. Tehke ruttu, et ta ära ei põgeneks, ma järgnen.“

Ta sõnad tulid teravalt ja katkendiliselt. Nende hingetu lühisus kihutas kuulajat suurimale rutule. Jooksusammul eemaldus Hunter ametnikhudega. Need kuulusid lend-salka, kes oli ilmunud Hunteri telefonilise kutse peale. Teine inspektor Wilkinsoniga pidi järgnema.

Ta jõudis pärale, kui Hunter oma mees-tega majast lahkus. Ta teatas inspektorile lühidalt sündmusest ja juhatustest, mis oli

annud Trent, mille järele Wilkinson võttis komando enese peale. Mõned ametnikud võtsid maja koja Minetta Lane' number 3 enestele alla, kuna teised autodes sõitsid Sullivan Streeti, tänavabloki teisele poolele.

Trent jäi üksi Colette magadistuppa. Kui tal tõesti oli olnud kavatsus ametnikkudele järgneda, ei teostanud ta seda. Tihedalt ta ees, kuidagi ta pilkudele varjatud, oli lühim tee kahe isiku juure, keda ta kõigist inimestest kõige enam palavalt näha ihaldas, muidugi erinevatel põhjustel: Colette ja oma verivaenlast, salakavalat naru, kes ta elu oli tahtnud hävitada kuratliku julmusega, mille vastu pauk pimedusest, mis tabas Donaldi, oli halastuse akt. Trent tahtis üksi temaga arveid õiendada, selle ja kõige muu pärast. Sama palav oli ta iha vabastada Colette selle mehe võimusest. See oli alati olnud kardetav monstrum, surutud seina vastu ja piiratud tagaajajast, pidi ta saama elajaks.

Ilma aega kaotamata hakkas Trent otsima. Sein, mis asus vastu Sullivan Streeti maja selga, oli umbes viis meetrit pikk. Mütüris ei leidnud Trent ainustki pragu. Ta ei olnud üllatatud, sest salajase ühendustee parimaks maskeerimisvahendiks oli vägev tanmepuust kapp, mis võttis pool seina oma alla.

Trent võlgnes tänu purjus ja liig enesejulgele Slingile, et võis avada kapi ilma ilma vägivallata. Sling oli lahti murdnud kapi uue luku ja selle rikkunud. Uks oli praokile. Kui Trent ta avas, leidis ta oletuse tõestatud, et kapp varjas ühendusteed. Tagaseinas haigutas talle vastu mehekõrgune avaus, mille laius samati vastas tugivate õlgade laiusele. Uks rippus poole-nisti lahtikistud hingede küljes. Colette riided, mis olid maha paisatud, lebasid sõtkutult kapi põrandal.

Ilma viivitamata astus Trent läbi avause. Ta seisis suures valgustamata toas. Sellega ühines teine ja kolmas, mille ukсед seisid lahti. Kurjategija, kes siit oma koormaga läbi oli läinud, ei olnud neid enese taga kinni pannud. Mõõblid erinesid tumedatelt seintelt nagu grotesksed varjud. Ainult mahalastud store'ide pragude kaudu tungis nõrk valguskuma. Neljanda toa uks oli kinni. Läbi prao põranda lähedal tuli hele valgus ja jättis valgustatud triibu kõrvaltoa vaibale. Sinna hiilis Trent, nüüd täielikult jahimees, mitte enam met-sik tagaajaja.

Algul jäi kõik vait. Mõned sekundid

hiljem kostis kuskilt mürisev trampimine, mis kõlas nagu suurest kaugusest. Siis kuulis Trent kõrvaltoas mehehäält tumedas monoloogis. Hääl kõlas karkendiliselt ja tas oli meelegaheite kõla.

„Liig hilja! Politsei on majas. Nad tulevad vist kohe sinu korterist. Ma võiksin siin ju ukse sulgeda. — Kuid mis on sellega võidetud. Mõned sekundid! Tilluke atoom igaviku vastu, kuhu läheme — üheskoos läheme. Jah, mu laps, sa ei tahtnud minuga põgeneda, kuid viimasele teele tuled sa kaasa. — Mis tähendavad mõned tosinad aastad enam või vähem selles hädaorus, ja põrgu, mis ootab, ei või olla hullem, on ehk parem kui Sing-Sing. — Kuid elu oleks ehk siiski veel ilus olla võinud,“ jatkas hääl valjumalt ja hakkas sisisema. „Et ta on otsas, selle eest võlgnen sulle ja su jonnakusele tänu. Veel viie minuti eest oleksime märkamatu majast lahkuda võinud ja siis ei oleks kogu see koerte salk meid enam kätte saanud. Kuid sa ei tahtnud seda. Siin! Võta! Meie ainus tee vabadusse, see tagab valuta, kiire sõidu teise ellu. Sa ei taha? Sa pead. Vaata, näitan, kuidas seda tehakse . . .“

Nii kaua oli Trent oodanud; ta oli mõistnud mehe mõtteid ukse taga ja ta ei hoolinud sellest, et teda inimeste kätemaksu kätte anda, kui ta ise enese üle kohut tahtis mõista. Kuid nüüd oli aeg vahele segada. Ühe raksuga avas ta ukse, pistol laskevalmis.

„Pea!“ hüüdis ta käskivalt. „Liigutus ja ma lasen.“

Alles mõne sekundi pärast nägid ta valgusest pimestatud silmad pilti oma ees. Ühtlasi kostsid esiukselt poolt rasked hoobid ta kõrva, millele järgnes puu murdumine.

Colette istus, nähtavasti poolenisti uimane, tugitoolis. Ta ees seisis mees raskes mantlis, automask näo ees. See hoidis suu ees poolenisti tühjendatud klaasi, kuid Trenti ilmumisel lasi ta kätte klaasiga langetada. Ta teine käsi oli mantli taskus, ta huultel oli pilkav naeratus.

„Ah, mon cher, Trent,“ ütles ta aeglaselt, „surmuist tõusnud? Tundsin teid häälest ära, enne kui hüüdsite Colette järele. Juba pikemat aega ei uskunud ma teie happy end'i. Te tulete õigel ajal väikesele perekonnastseenile ja võite reisi igavikku kaasa teha.“

„Teie koletis,“ karjus Trent, vihast värisedes, karedal häälel. „Tahtsin teile aega anda end ise tappa, kuid . . .“

Ühtlasi puudutas ta oma pistoli kukke, kuid sellest ei tulnud pauku, ainult nõrk raksumine. Trentil puudus aeg kindlaks teha, kas pistolil oli rike või kas ta oma kuulide tagavara Colette korteriukse avamisel ära oli tarvitanud. Parema käe ühe liigutusega tõmbas mees ta ees pistoli kuuetaskust ja lasi Colette ja Trenti peale. Trent tundis nagu piitsahoopi paremas rinnas. Ta nägi veel ainult, et Colette libises hääletult toolilt põrandale ja kuidas mehe suu ta ees kramplikult moondus. Kare, kraaksuv toon tuli ta huultelt ja seal vahel mõned sõnad, mis vaevalt näisid inimlikud. „Läbi — mööda! Kuid lähen huvitava saatkonnaga — armukese — ja tema armsamaga — aamen!“ Siis läks Trenti silmade ees pimedaks, ta kaotas meelemärguse.

Kuid ainult mõneks sekundiks, siis avas Trent silmad uuesti, kui inspektor Wilkinson politseinikkude salga eesotsas tупpa tormas. Wilkinson vaatas kiirelt ringi, tuli siis Trenti poole.

„Mis on, vana poiss? Kas jäime hiljaks?“

Trent oli paugu järele toolile langenud, mis seisis ta taga. Ta vahakarva nägu vaatas Colette poole.

„Liig hilja, arvatavasti,“ pomises ta vaevaga. „Minul ei puudu palju, kuul vastu ribikonti — kuid aidake Colette —, kui veel võib aidata.“

Esimesel pilgul näis Wilkinsonile, et noort tütarlast, kes lebas teise tooli kõrval põrandal, tõepoolest enam aidata ei saa. Colette ei liigutanud. Ta otsaesisel nirises verd. Wilkinson kummardas, kuid tõusis peale lühidat järelvaatust kergendatud naeratusena.

„Colette'l puudub veel vähem,“ ütles ta rõõmsalt. „Kerge kriimustushaav meelekohal. Uimastus kukkumise tagajärjel ja veidi verd, see on kõik. Sellest ta ei sure. Ja see vist on see . . .“

Tõsise ja ametliku näoga astus ta toa kolmanda isiku poole. See istus nähtavasti loomulikus olekus ja ilma välise haavadeta tugitoolis, kuid ta käed olid surutud tooli tagedesse ja ta sääred veidras äsendis. Ta oli tardunud kesk surmavõitlust. Wilkinson heitis uuriva pilgu elutule kehale, võttis siis klaasi kätte, mis seisis poolenisti tühjendatud laua keskel ja nuusutas.

(Järgneb.)

Tõtt ja nalja.

On Teil sõbranna?

„Kas on teil sõbranna, noormees?“
„Kuidas võite seda ometi küsida! Iga sõrme oisaks üks!“

„Nõnda ütlete. . . Aga mina ei mõtle seda, mida noored mehed „sõbrannade“ all enamikus mõtlevad, kellest — nagu varem nii nüüdki — vististi kolmeteiskümmend tosinasse mahub. Ei ma mõtle neid neidusid, kes vaid ootavad, et neid viidaks kabareesse ja et neile alatasa annetataks maiustusi või neid viidaks õhtusöögile; ei ma mõtle neid neidusid, kes armastavad kõiki uuemaid lööklaule ehk nad muidu küll vähe teavad. Ei ma mõtle neid, kes alati jooksevad kella-viite-teele ja tantsupidule ja kinosse. Ei ma mõtle neid, kes omasugustega räägivad ainult ehetest ning riidetest ning — oma armsale ligimeste nõrkustest ning vigadest. Ei ma mõtle neid, kes ikka ainult kurdavad: „Ah milline raske aeg meil praegu on!“ Ise aga selle juures alati ainult seda kannavad, mida viimane mood nõuab. . . Selliseid neidusid pole ma küsida mõtelnud. Mina mõllesin vaid õiget sõbrannat, kes ka raskeil päivil, isegi siis, kui raha vähe, kohe meelt ei heida, vaid sinu poole hoiab ustavalt ja kes juba vaid oma juuresoleku läbi oskab elu ilustada ja sind saatusega, kui su käsi pahasti käib, lepib. Mina mõllesin neiuale, kelle süda ja meel ühineb tarkusega ja kes igal juhul mitte kohe ei kaota julgust ning ei nuta, neiuale, kes kää külge paneb, kus vaja on aidata, ilma et ennat enne veel laseks paluda. Ma mõllesin neiuale, kelle kannatus kohe ei katke, kui asi kord üsna sile ei ole, ja kel, kui talle südant välja puistatakse, alati aega on kuulata, neiuale, kes isegi väikestest asjadest rõõmu tunneb, neiuale, noh, lühidalt: Sellisele neiuale, noormees, kes äratub sinus mõtte: „Seda sooviksin ma enesele naiseks, kui hakkann enesele kodu asutamata!“

On Teil selline sõbranna, noormees? Jah, miks Te mind siis nii veidralt silmitsete? Arvate vist, et selliseid ei leidu? — Ometi! Selliseid leidub — — veel tänapäevgi! . . .

Kõne tagajärg.

Alabamas oli see, kus valimistel üks kandidaatidest oma eeskavakõnes täiele saalile mõirgas:

„Kaaskodanikud! Olen juba Sittling Bulli juhatusel indiaanlaste vastu võidelnud. Tihti oli lahinguväli mulle voodiks ja taevas mulle vaibaks. Neli korda on vaenlase kuulid minu keha läbistanud. Olen marsinud külmanud pinnal, kuni mu jalad veriseks läksid.“

Neid sõnu kuuldes tõusis üks vana kuivetanud farmer, kel Alabamas suur mõju oli. Ta küsis:

„On see tõsi, et sa Ühendriikide eest võitlesid?“

„Tõsi.“

„Indiaanlaste vastu?“

„Jah.“

„Ja tõsi on ka, et lahinguväli tihti sulle voodiks oli?“

„Jah.“

„Ja taevas sinu vaibaks?“

„Jah.“

„Et kuulid sinu keha nelikorda on läbistanud?“

„Jah.“

„Et sa oled marssinud veriste jalgadega üle külmanud maa?“

„Jah.“

„Siis, arvan ma, oled sa isamaa kasuks küllalt teinud. Mine koju ja puhka. Meie valime teie!“

Anni.

Anni on uus pärl.

„Kui ukse avate,“ õpetab majaproua, siis peate igakord enne koputama.“

Küsi Anni:

„Ka kapi ust avades, proua?“

Kirjanik K.

Is'ub sõbraga kohvikus.

„On sul palju lööd? küsib sõber.“

„Läheb korda.“

„Mis sa nüüd kirjutad?“ uurib sõber.

„Kirjutan oma mälestusi,“ vastab K.

„Kas jõuad varssi 1925. aasta juure?“ küsib sõber.

„Miks just 1925. aas'a juure?“ imestab K.

„Seekord laenasid sa minult 2000 senti, mida sa mulle tänini ei ole tagasi maksnud.“

Raamatutest.

Kui mõni raamat ei vääri lugemist kaks korda, siis ei vääri ta üldse lugemist.

Kui raamatud ei tee inimest just heaks ja pahaks, siis teevad nad ta ometi paremaks või halvemaks.

Raamatud on ainult paksemad kirjad sõpradele; kirjad on ainult õhemad raamatud maailmale.

Kust tuul puhub.

Ena tuleb koju. On kolm tundi väljas olnud.

Lapsed ootavad teda kojas. Eevi jookseb emale vastu.

Võtab ta kaela ümber kinni, suudleb ja paitab teda:

„Hea ema! Ilus ema. Armas ema!“

Kuueaastane Ants seisab seal kõrval kui pakk.

„Näed, Ants,“ ütleb ema, „sinu õde on ometi palju armsam kui sina.“

Ants pomiseb mossis huulil:

„Jah ema, aga mina polnud ka see, kes kümne minuti eest söögitoas suure vaasi puruks lükkas!“

„Tulin kümne aasta eest Eestimaale, katkine kuub seljas, ja nüüd on mul kaks miljonit.“

„Imelik küll, sest mis Te siis selle kahe miljoni katkise kuuega teete?“

TÄIESTI UUS VÄÄRTUS

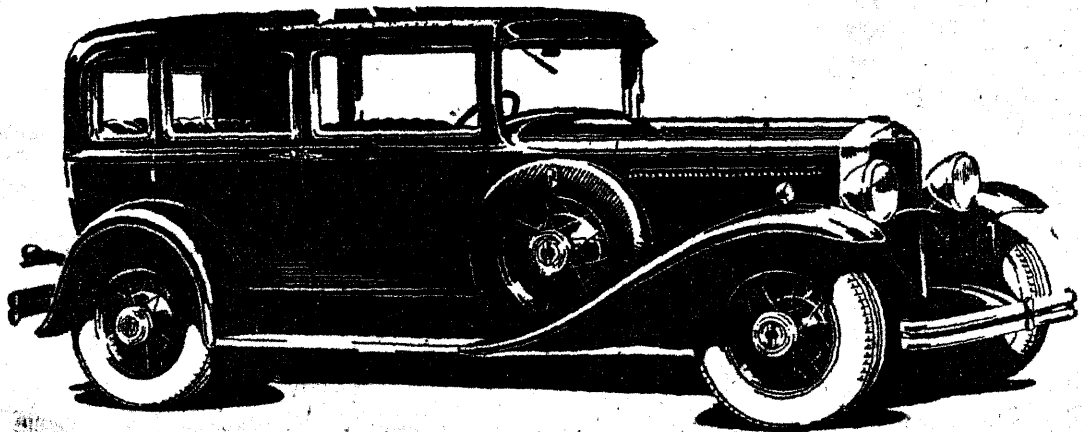

ILUS
VÕIMAS
MUGAV
VÄÄRTUSLIK

DURANT sõidukeid valmistavad maailma andekamad autoasjanduse juhid vilunud töösturite grupi järelevalvel, sellepärast peegeldubki Durant autos kogemusterikkus ning otstarbekohasus.

Durant sõidukil on pikk iga ja madal korrashoiukulu, välimus, milline rahuldab kõige nõudlikuma maitse, küllususe ni ruumi ning võimsus, mis tekitab roolimisel uue rahulolutunde.

Hinnad, millised iseloomustavad DURANT sõidukeid kui väärtust, — on väljaspool võistlust.

DURANT

HEA AUTO

Ainu-
esindaja:

HEINR. LAGUS,

Tallinn, Müürivahe tän. 16
Laenupana m. Tel. (2)12-53.

Ajakiri „ROMAAN“

on Eestis ainus jutuajakiri, mis tutvustab lugejaid maailma paremate jutu-
kirjanikkude teostega. Siimaani on ta ilmutanud oma üheksas aastakäi-
gus järgmiste rahvaste kirjanikkude töid: Aino, Albaania, Angola, Ameerika,
Ameerika-Saksa, Araabia, Armeenia, Artshi, Austria, Balti-Saksa, Baski,
Belgia, Bessaraabia, Brasiilia, Bulgaaria, Daani, Eesti, Egiptuse, Gruusia,
Hebria, Helveetsia, Hertsegoviina, Hiina, Hindostani, Hispaania, Hollandi,
Ida-Aafrika, Iiri, India, Indiaani, Inglise, Islandi, Itaalia, Jaapani, Jakuudi,
Juudi, Kabiili, Kanada, Kelti, Kirgiisi, Korea, Kroaati, Ladina, Lepi, Leedu,
Liivi, Läti, Mongoolia, Monteneegro, Mustlase, Neeprite, Norra, Poola, Por-
tugali, Prantsuse, Provence'i, Persia, Rootsi, Rumeenia, Saksa, Serbia, Setu,
Shoti, Slovakkia, Soome, Soome-Rootsi, Süüria, Tatari, Tiroomi, Tshehhi,
Tshehhi-Saksa, Türgi, Ukraina, Ungari, Uruguai, Uus-Greeka, Vana-Greeka,
Valge-Vene, Vlaami, Vene jne. Seega juba üle 80 rahva kirjanikkudelt.

Sellist valikut ei ole Eestis veel ükski teine ajakiri pakkunud ega
pakkuda suutnud. Peaaegu kõik maailma tähtsamad kirjanikud on siin oma
töödega esitatud, nii et „ROMAAN“i lugejal võimalus on olnud nendega tut-
vuneda ja nende omapärasust jälgida. Nimetame tähtsamatest kirjanikkudest
ainult järgmisi, kelle töid „ROMAAN“ avaldanud: M. A. Nexö, V. Berg-
söe, B. Björnson, H. Drachmann, S. Fleuron, G. Geijerstam, P. Hallström,
K. Hamsun, S. Lagerlöf, E. Mikkelsen, A. Strindberg, E. Welle-Strand, Th.
Mann, A. Schnitzler, K. Schönherr, J. Wassermann, Jack London, Lafcadio
Hearn, J. Galsworthy, Anatole France, Caryl Chesson, R. Tagore jne. jne. jne.
umbes 300 kirjanikult.

Sellest kõigest selgub, et ajakiri „ROMAAN“ oma lugejatele pakub
ainult head ja valitud lugemisvara, mis selgitab lugeja silmi, avardab ta
teadmisi ja kasvatab teda armastama head jutukirjandust. Juba kümnen-
dat aastat korralikult ilmudes, tahab ta edaspidigi samas suunas edasi töö-
tada ja edasi areneda.

Toimetus on ka käesoleva aasta teisel poolel varustatud suure hulga
hea jututagavaraga ja usub kindlasti, et lugejad tema valikuga täiesti rahul
saavad olema. Seda kinnitavad meile hulk kirju, milles lugejad meile aast-
tate jooksul „ROMAAN“i sisu kohta on avaldanud oma rahulolemist.

Oleksime oma lugejatele tänulikud, kui nad meie ajakirja „RO-
MAAN“i soovitaksid ka oma sõpradele ja tuttavatele. Sest mida suuremaks
meie lugejate arv kasvab, seda paremat ja seda enam lugemisvara võime
neile pakkuda.

Peale romaanide, novellide ja jutustuste toob „ROMAAN“ veel igas
numbris hulga pilte, nalja, tõeteri, mõistatusi, luuletusi jne.

„ROMAAN“i tellimisi võtavad vastu, ka endiste aastakäikude peale,
ilma lisamaksuta kõik postkontorid ja raamatukauplused.

Palume tellimisi teise poole aasta peale viibimata üles anda, et saat-
mises' vahet ei tuleks. Üheksa endist aastakäiku on kõik veel saada.

Aupaklikult

„Romaani“ talitus.